

1953/2

დროშა

№ 8 აპრილი 1953

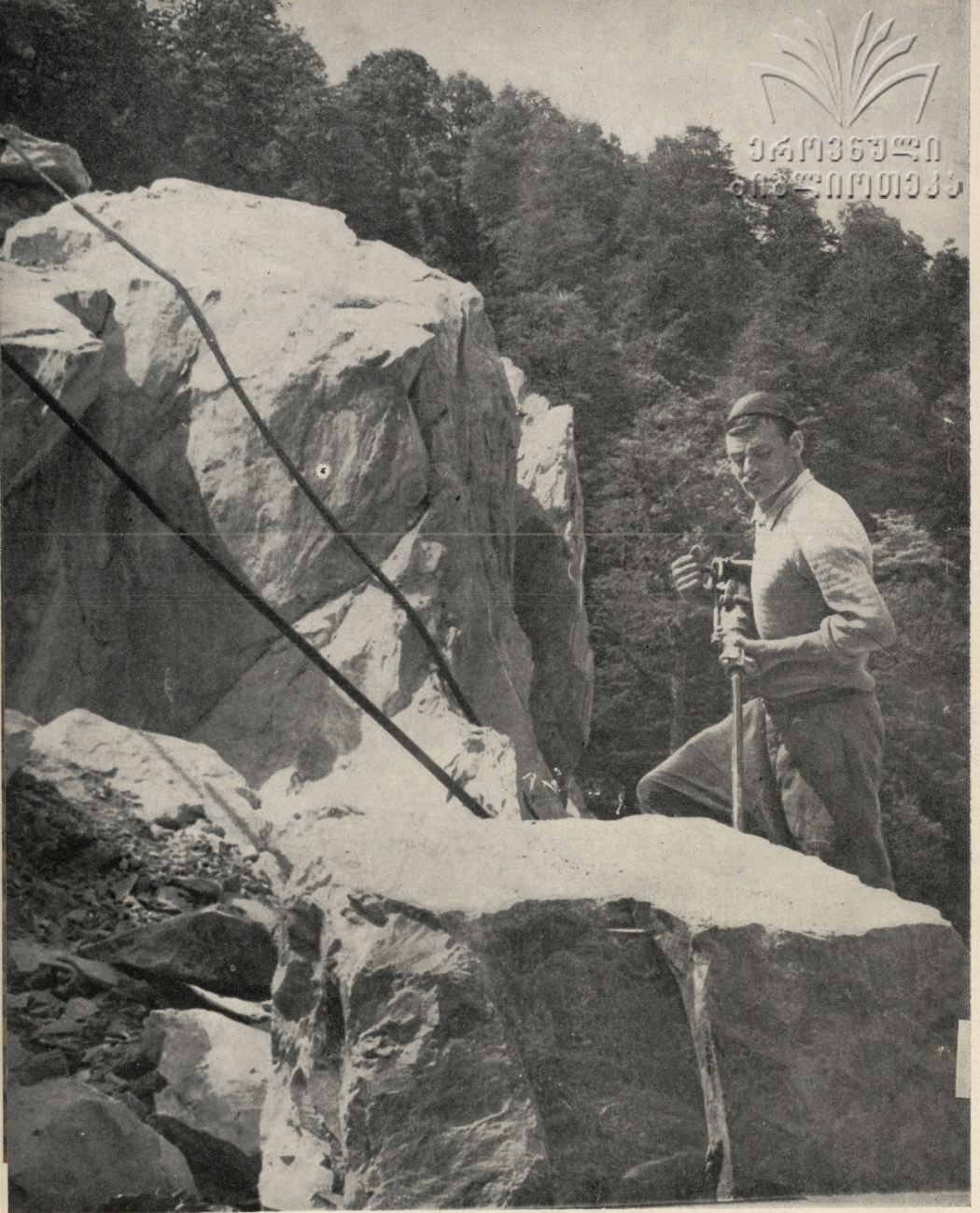

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

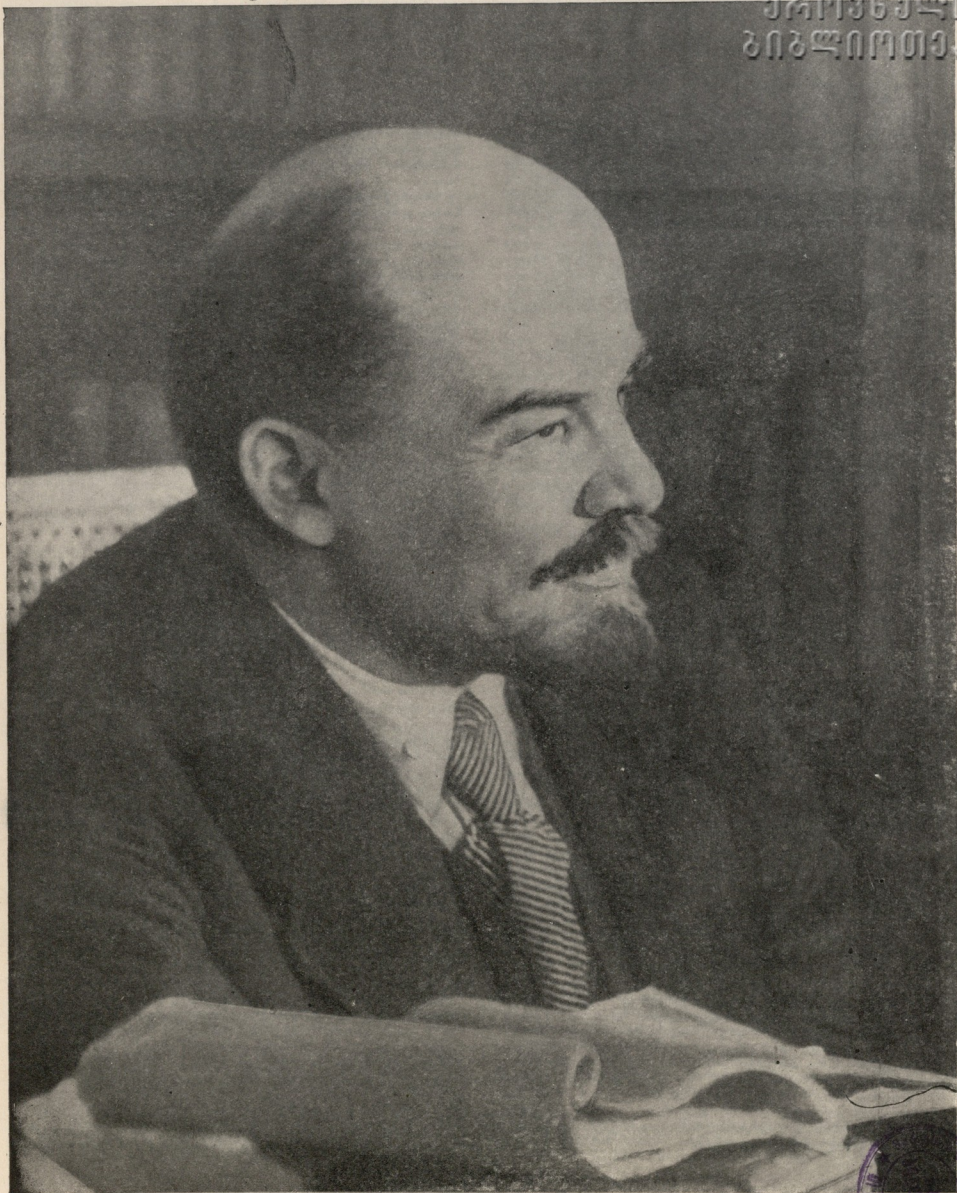
საქართველოს
საშენობის ინჟინერების უნივერსიტეტი

ლოპატის მარმარილოს საბადო. მოწინავე კვისმთლელი
მ. ჩაბაკური მარმარილოს დამუშავების დროს

ფოტო ვ. ჩერკასოვისა

ეკონომიკური
ბიულეტენი

5391

გავა მტრეცა, არასოციალისტური და წინაღობურული უფლებების, რომელთაგანაც სხვაგვარად არ იყო დამართლებული პარტიულ დისციპლინას, წესდებულებას პარტიული ორგანიზაციის დავალება. ლენინს პარტია მიანდა ორგანიზებულ პარტიას, რომლის წევრები თვითონ კი არ ჩარიცხავდნენ თავის თავს პარტიაში, არამედ მიიღებდნენ მისი ერთ-ერთი ორგანიზაციის მიერ, პარტიის ფორმულირებით ნაცვლად მონოლითური, ორგანიზებული მებრძოლი პარტიისა, რომლისთვისაც თავგამოცდებით იბრძოდნენ ლენინი და ლენინელები უნდა გვეყოლოდა ვერდი. უცნაურად, ჩანს, რომელიმე პარტიულ დისციპლინის მოკლებული პარტია, ასეთი პარტია ვერასოდეს ვერ გახდებოდა პროლეტარიატის აყვარებელი, წარმმართველი ძალა, ვერ დარსხავდა მას მშრომელ ხალხის განთავისუფლებისათვის საბრძოლველად და საკიბის განხლებას დროს ყრობლას ვერ აღიზნავდა სათანადო სიმაღლეს, მრეცვე ისრულელები ჩამოშორდნენ მტრეცე ისრულეს და ცენტრთან კავშირში აშკარა ოპორტუნისტების შეუერთდნენ, ამის შედეგად 28 მისი უზრაველსობით, 22-ის წინააღმდეგ (ერთმა თავი შეკაცა) ყრობლობა მიიღო მარტულის ფორმულირება.

შედეგობა პარტიულად ყრობლობა გასწორდა მეორე ყრობლის მიერ დამკვიდრებულ შედეგად და მიიღო წესდების პირველი პარტიული ლენინური ფორმულირება პარტიის წესდების I პარტიისთვის გამო ისრულელო გამოვიხსნე შემდეგ ზმნაყო ყრობლობაზე კარგე უფრო გააწვავდა.

პარტიის ცენტრალური ორგანოების არჩევების დაწესებულები ყრობლობა დატოვებ შენდებულება, ვინაიდან მათი წინააღმდეგა, ზუნდი ცენთო გზარელ მუშათა ერთ-ერთი წარმომადგენელად რუსეთში, ყრობლობა არ მიიღო. მათეც გაკაცეთ ითი ეკონომისტები ყრობლობა ზუნდებულება და ორი ეკონომისტის წესდებულად შესცვლა ძალთა თანაფარდობა ლენინისა და ლენინის მომხრეების სასარგებლოდ ყრობლობა უნდა აერთა ცენტრალური კომიტეტი, ცენტრალური ორგანოს რედაქცია და პარტიის საბჭო. ლენინი მოითხოვდა ცენტრალური ორგანოს რედაქცია აერთათ შეეცა ექსპლუატის ნაცვლად სამი კაცის შემადგენლობით. მარტულები კი მოითხოვდნენ „საკრის“ რედაქციასა მიიღო შეეცა ექსპლუატის არჩევას. ყრობლობა უაზრე მათი მოთხოვნა და ხმის უზრაველსობით მიიღო ლენინის წინააღმდეგა. რედაქციის შემადგენლობაში არჩეული იქნენ: ლენინი, პლანხინი, და მარტუი. პარტიის ცენტრალური კომიტეტის შემადგენლობაყ არჩეული იქნა უზრაველსობის მიერ ლენინის წინააღმდეგ.

ამრიგად ცენტრალური ორგანოების არჩევის დროს უზრაველსობა ლენინის გაკაცა. მიხდა ყრობლობაზე გაყოფა უზრაველსობად და უციერსობად — ბოლშევიკებად და მენშევიკებად. პარტიის მიხედვით განდა ორი ფრთაცია, რომლებიც შედეგ დამოუკიდებელ პარტიებად გადაიქცნენ.

მეორე ყრობლობას უდიდესი ისტორიული მნიშვნელობა ჰქონდა ჩვენი პარტიის ისტორიაში.

ყრობლობა განმატყეო მარკსიზმის გამარჯვება „ეკონომიზმზე“, შექმნა სოციალ-დემოკრატიული პარტია, მიიღო მისი პროგრამა და წესდება.

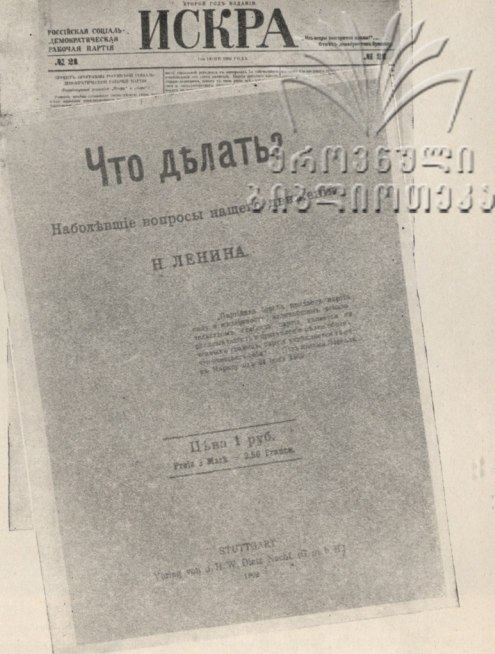
ყრობლობა გამოაშკარავა ის სერიოზული უთანხმოებანი, რამაც პარტია გაყო ორი ნაწილად — ბოლშევიკებად და მენშევიკებად. თვალსაჩინო გახდა მენშევიკების ვანტაჟები ზუნდებ, რომლებიც ჩაემყენნ ორგანიზაციული დამკვიდრების კომპიში.

ყრობლობა დაგვანახდა, რომ ძველი, პარტიის მიერ დამარცხებული, „ეკონომისტების“ დიდესი პარტიაში იქნენ ახალი ოპორტუნისტები — მენშევიკები.

ზრდადი მეორე ყრობლობის შედეგ ბოლშევიკება და მენშევიკებს შორის კიდევ უფრო გააწვავდა. პარტიის მეორე ყრობლობიდან იქმნება ბოლშევიკი, როდესე პოლიტიკური არჩოვნების მიმდინარება და პოლიტიკური პარტია, რომლის გაწვეში ირახმებოდა რევოლუციური მუშათა კლასი კაპიტალისტების და მემპრობუტის მონიხის დასაძმობად.

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტია, რომელიც 50 წლის წინათ შექმნა გენიალურმა ლენინმა, გახდა ვიგანტური ძალა, გამოიწოთ ბრძოლებში ლენინის ხელმძღვანელობით, ლენინის მორწმუნისა და მისი საქმის განმგრძობის დიდ სტალინს და მათი თანამებრძოლების ხელმძღვანელობით.

კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით რუსეთის მუშათა კლასმა და ანხო ორგანიზამი, გამარჯვება დიდი ოქტომბრის სოციალისტურმა რევოლუციამ. დიდი კომუნისტური პარტია იყო წარმმართველი და ხელმძღვანელი ძალა იმ ვმართულ ბრძოლებში სამოქალაქი ომის პერიოდში, როდესაც ახლავარდა საბჭოთა ქვეყანას სასტიკად განადგურა ინტერვენცია და შინაგანი კონტრრევოლუცია. კომუნისტური პარტია ცენტრალური კომიტეტის ხელმძღვანელობით ვ. ა. ლენინის საქმის დიდ განმგრძობის, ი. ბ. სტალინის შეთავაზებით განადგურა საბჭოთა სახელმწიფოს მტრები ტრეცკისტები, ზუხარინელები ნაციონალ-სოციალისტების და სხვები — დიდი ლენინიზმა და უზრუნველყო ჩვენი ქვეყანაში სოციალისტური საზოგადოების აშენება, რითაც დაანახა მიიღ მსოფლიოს, რომ სოციალისტურ არა მარტე მშვენიერი იქნებოდა, არამედ სინამდვილეს ერთადერთი გამოსავალი მიიღო მსოფლიოს მშრომელებისათვის, საბჭოთა ხალხმა თავისი მშობლიური პარტიის ხელმძღვანელობით დიდიც დიდი ოქტომბრის რევოლუციის მომავალი დამსიტყური ავრქისთვისა და სასტიკად განადგურა ვერაზე მტრები, რამაც ბრძოლად შეცვლა საკურსორის ვითარება დეკლარაციის სასარგებლოდ. საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის მოთავაზებით გახდა ყველა ქვეყნის ხალხების მხედრული ხელმძღვანელი ცენტრი მათს ზმთილში შედგენისათვის, დემოკრატისა და პროგრესისთვის, ომისა და რეაქციის წინააღმდეგ, მშრომელები მრავალი წლების ისტორიული გამოცდები და რეაქციის წინააღმდეგ, რომ კომუნისტური პარტია არის ანდვილი სახალხო დემოკრატია და რეაქციის წინააღმდეგ, რომ კომუნისტური პარტია არის ანდვილი სახალხო პარტია, რომელიც მასების ინტერესებს განიხილავს, იბრვის მშრომელთა კიდვადღობისათვის, საბჭოთა ხალხის და მსოფლიოს მშრომელთა უწყობს მიმავლობისათვის. მტკიცედ და შეუპოვრად ატარებს ხალხთა შორის მშვედობისა და ახალი ომის თვიდან აყვლების პოლიტიკას, ზრდის მასებს კომუნისტური, ინ-

ფოტოგრაფია: ედა ვ. ი. ლენინის წიგნის „რა ვაკეთოთ?“ — 1902 წ. და გაზეთისკრისი 1902 წლის 1 ივლისის ნომრის პირველი გვერდი.

ტრანსაციონალური განმონიხის სულისკვეთებით, ხალხებს შორის მეგობრობის განმტყეობის სულეკვეთებით. ჩვენი პარტიის და მისი ხელმძღვანელობის უძლეველობის საფუძველსა მასებთან დანუქრული კოლექტიური კავშირი. იგი გამოხატავს მშრომელი მასების ინტერესებს და ებრძობა მასებს მისი თავი მოკლავს.

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის მე-19 ყრობლობა, რომელმაც შეაჯამა საბჭოთა ხალხის ბრძოლისა და გამარჯვების შედეგები, დუსახა პარტიის, საბჭოთა ხალხს ჩვენი ქვეყნის შემდგომი განვითარების განადიოზული აზიყენები. საბჭოთა ხალხი პარტიის მე-19 ყრობლობის ისტორიულ დადგენილებებში შეიკადრებული, მშობლიური კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით მტკიცედ განაგრძობს წინსვლას კომუნისტური საზოგადოების მშენებლობისკენ.

მასში ჩრლსი

36001

იგი ფოლადის მტკიცე საბუე ჩვენი დიდი საბჭოთა გემის, იის ჩვენი საქმეში, ჩვენი შრომაშია მათი სუნთქვის ქვეყანა ჩემი.

ჩვენი საბჭოთაბის ძლიერებაში მიჩანს პარტიის სიმტკიცე სრული, ივია ჩვენი ძალა და ღმრე ივია ხალხის უკვედავი სული.

ის ლენინია დიდ ტრბუნაზე თანამებრძოლთა რიგის წინ მდგარი ის ჩვენი ბრძოლებში, ჩვენი მიღწევებში ჩვენი ბელადი სტალინი არის.

ის არის ჩვენი აზრი და ფიქრი, ჩვენი სიამე და ჩვენი ღმნება, ის არის დიდი სიმართლის წყარო, უბრალეო ხალხის მეტყველი ენა.

თავგანა ირასული ახაზობა

მწვერვალთა ღამეყრობნი

ქოთარ გიჲინიჲოვილი

დიდია საბჭოთა მთასვლელების როლი მწვერვალთა დაპყრობის ისტორიაში. მრავალი ბრწყინვალე ფურცელი ამ ისტორიისა დამსახურებულად ეკუთვნის რუს მთასვლელებს, რომლებიც არა ერთხელ პირველი ასულან კავკასიონის ზეგრ მიუვალ მწვერვალზეც.

***

კავკასიონის თითქმის ყოველ მწვერვალის შესახებ ლეგენდა არსებობს. დასდევნება სინდაურიჲე ჯიხის ჭაუხებში, ასულა მის უმაღლეს ქონგურზე და ამაოდ ცილთა უკან დაშვებას. დარჩა მონადირე სამუდამოდ ჭაუხების მოზინდარედ. ახლაც უწოდებენ ჭაუხების უმაღლეს მწვერვალს სინდაურას კლდეს. გაუტყუებია ნადირობის ქალღმერთს დაღს, მონადირე ბაქსანის ხეობიდან ზეგლდუხის მწვერვალზე, თოვლის ლეგარდანი ჩამოუვლია მისთვის და ჩაუჩეხია ქარაფეზე. ლეგენდა შემოგვინახა ამბავი ბეთლემის შესახებ. ბეთლემი მართლაც აღმოჩნდა ზუსტად ისეთი, როგორც ის იყო ხალხის გადმოცემაში. მაგრამ თუ ადამიანმა შესძლო სალოცაგების მოწუბოა მცინვარწყერის კლდეებში, რომლის მიღწევა ზეგრად უფრო ძნელია, ვინემ თვით მცინვარის მწვერვალზე ასულა, სინამდვილე უნდა მივიჩნიოთ „კალმასობაში“ შემონახული ცნობა მცინვარწყ-

რზე ასვლის შესახებ ერეკლე მეორის დროს. ვინ იცის მწვერვალზე ასული რამდენი ვაკეკის სახელი იქცა ლეგენდად კავკასიონზე. ამ თხუთმეტოიდე წლის წინათ, მათუშეთში ქომიტოს ძირას მთასვლელები შევხვდით დანოულ მწვემს ექვთიმ თავბერიძეს. ჩვენი იქ მისვლის რამდენიმე დღით ადრე, მარტო, ყოველგვარი საჭურველის და მთასვლური ტექნიკის ცოდნის გარეშე, ის ასულიყო ქომიტოს მწვერვალზე, რომეზუხედაც ასვლას დასავლეთ ეგრობის ცნობილი მთასვლელი აესტრიელი ვოტფრიდ მერცბაჰერი თავის დიდ მიღწევად სთვლიდა.

ვინ მოსთვლის რამდენი ასეთი ვაკეკაცი, რომელთაც გაზედეს კავკასიონის პირქუშ მწვერვლებთან შეზიდება, ჰყოლია ქართველ ხალხს, მისი კავკასიონზე ბინადრობის მანძილზე ერთი რამ არის, ექვს გარეშე — ქართველთა შორის ადრინდემე არსებობდა მთასვლელობის ტრადიციები.

როდესაც საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ დაიწყო ქართველი ხალხის აღორძინება, ჩვენმა ახალგაზრდობამ, ბუნებრივია, მარად თოვლიან მწვერვალგლებსაც მიაშურა.

1923 წლის 28 აგვისტოს მცინვარწყერს ფეხი შეადგა სტალინის სახელობის თბილ-

ისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტთა და მასწავლებელთა ჯგუფმა გიორგინიკოლადის ხელმძღვანელობით. ეს იყო პირველი ალპინისტური ასკლა საბჭოთა ხელისუფლების დროს, ამავე დროს ეს იყო პირველი შემთხვევა ალპინიზმის ისტორიაში, რომ 18 კაცი ერთად ავიდა ასეთ მაღალ მწვერვალზე.

საბჭოთა ალპინიზმი თავიდანვე ჩაისახა როგორც მასობრივი მოძრაობა, რაც ესოდენ დამახასიათებელია საბჭოთა სპორტისათვის. ორი წლის შემდეგ დიდიან მცინვარწყერზე ასვლისა გიორგი ნიკოლაჲე აწუხოს პირველ საბჭოთა ასვლის ეგროპისა და კავკასიონის უმაღლეს მწვერვალზე იალბუზე. ამჟერად მწვერვალს მიაღწია 19 კაცი.

საბჭოთა ალპინიზმის განვითარების პირველ წლებში ასვლები სწარმოებს შედარებით ადვილად მისადგომ მწვერვალგებზე. 1929 წელს საბჭოთა მთასვლელები გადადიან ტექნიკურად როულ მწვერვლებისათვისებაზე. მაგრამ გამარჯვებთან ერთად იყო მარცხიც. თეთნულდზე ასვლის დროს 1929 წელს დაილუნენ სიმონ ჯაფარიძე და პიემ დვალ. ამ მარცხს არ შეუძინია საბჭოთა მთასვლელები, დაღუპულთა ადგილი უმაღლეს დაიკავა ახალგაზრდობამ. თეთნულდზე ასავლელად წამივიდა მრავალი მთასვლელი საქართველოდან და რუსეთი-

დან. ამ მთავსვლელობა შორის იყვნენ სიმონ ჯაფარიძის და მამე აღვექსანდრის და ალიოშა ჯაფარიძეები. აღვექსანდრის უკვე ჰქონდა მთავსვლელობის დიდი გამოცდილება, მაგრამ ალიოშა მწვერვალისაკენ მიდიოდა პირველად. აღვექსანდრისა და ალიოშასთან ერთად იყვნენ იაგორ კაზალიკაშვილი და ადსილ ავალიანი. ეს იყო საბჭოთა მთავსვლელობა პირველი ჯგუფი თეთსულის მწვერვალზე. ამ დღიდან მთავსვლელობის ისტორიის შეგება უზადლო მთავსვლელობის ალიოშა ჯაფარიძის სახელი. თეთსულებმა ჩაუყარა საფუძველი ასვლებს ტექნიკურად რთულ მწვერვალებზე. ახლა ჯერ კიდევ უშუაზე მიდგა. უშუა სამართლიანად ითვლება ერთერთ უძნელეს მწვერვალად კავკასიონზე. მასზე ასვლა ალიოშა ჯაფარიძემ ითავა. მასთან იყვნენ მისი და აღვექსანდრა, ახლა უკვე მათთან განუყრელი იაგორ კაზალიკაშვილი და გიო ნიგურაინი. 1934 წლის 31 აგვისტოს ჯგუფმა მიაღწია უშის მწვერვალს.

იმავს წლებში საბჭოთა მთავსვლელები აღინა კავკასიონის სხვა უძნელეს მწვერვალებზე. 1931 წელს ძმები ვიტალი და ევგენი აბალაკოვი და ვალენტინა ჩერელოვა ზეინგის რაიონში ახდენენ ასვლას დიხ-თაუზე ჩრდილოეთის თოვლ-ყინულიანი თხემით. დიხ-თაუ არა მარტო რთულია ტექნიკურად, არამედ საკმაოდ მაღალიც. ის სიმაღლით მესამე მწვერვალაა ევროპასა და კავკასიონზე, იალბუზისა და შარას შემდგომ.

საბჭოთა მთავსვლელები შეუდგნენ აგრეთვე პამირისა და ტიან-შანის ქედების ათვისებას, სადაც განლაგებულია საბჭოთა კავშირის უმაღლესი მწვერვლები: სტალინის

გიორგი ნიოლაძე — ცნობილი ქართველი მეცნიერი და ალპინიზმის პიონერი საბჭოთა კავშირში.

მთა (7495 მეტრი), ლენინის მთა (7127), კორეენესკაის მთა (6910) ხან-თენგრი (6995 მეტრი) და სხვები.

1931 წელს უკრაინელი მთავსვლელის მ. პოგრეუტკის ჯგუფმა ტიან-შანის ქედზე უცხოელმა მთავსვლელებმა არა თუ ვერ შესძლეს ხან-თენგრიზე ასვლა, არამედ მიუხედავად მრავალი ცდისა ვერც კი მიუახლოვდნენ მას, ხოლო ხან-თენგრის პირამიდის მრისხანე სახემ ისინი მიიყვანა იმ დასკვნამდე, რომ „მასზე ასვლა შეუძლებელია“.

1933 წელს ევგენი აბალაკოვის ჯგუფი მიეგზავრება საბჭოთა კავშირის უმაღლეს მწვერვალზე სტალინის სახელობის მთაზე

ასავსეულად. 6900 მეტრის სიმაღლეზე აბალაკოვის თანამგზავრი ხელის დაზოგვის გამო იძულებული ვახდა შემდგომ ასვლაზე უარი ვიყო. ევგენი აბალაკოვი კავშირისას ასვლას მარტო და აღის მწვერვალზე.

ალპინიზმი საბჭოთა კავშირში ხელდება სპორტის ნამდვილ მესტრებიც კანად ევსუბა მასობრივი ალპინიზმის, ესწრაფა მაღალ-სამთო ბანაკები. მანტო 1935 წელს იალბუზის მწვერვალს მიაღწია 2016 კაცმა.

ოვდაათინი წლების დასასრულისათვის კავკასიონის თითქმის ყველა მწვერვალზე უკვე იყვნენ ასული საბჭოთა მთავსვლელები, რის შემდეგაც დაიწყო მწვერვალებზე ასვლების ახალი ეტაპი. ამერიიდან იწყებენ ასვლებს უძნელესი გზებით — კედლებით. ასეთ ასვლებს საფუძველი ჩაუყარა გაბრიელ ხერგაინის ჯგუფმა 1937 წელს სახმრეთ უშის მწვერვალზე აღმოსავლეთის კედლით ასვლით.

საბჭოთა მთავსვლელებმა დაიწყეს აგრეთვე მწვერვალთა გადავლებების (ტრავერსების) განხორციელება. შევლდას, დალადა-ყირას, ულუ-თაუ ჩანასა და უშის ტრავერსებს მოჰყვა ისეთი სიმწიფის ტრავერსები, რომლებზედაც მანამდე ადამიანს შეიძლება არც კი უცხებია. 1938 წელს ევგენი აბალაკოვის ჯგუფმა ტრავერსით გაიარა კავკასიონის მონაკვეთი დიხ-თაუდან ყოშთან — თაუმდე. ხოლო 1940 წელს ალიოშა ჯაფარიძის ჯგუფმა შოშიდორის ავდარში დასძლია კავკასიონის მთავარი ქედის უმაღლესი მონაკვეთი წურუნგალადან რუსთაველის მწვერვალამდე. ამერიიდან მსოფლიოს ურთულესი ასვლები და ტრავერსები საბჭოთა მთავსვლელებმა დაიწყიდრეს. საბჭოთა ხალხის დიდ

მთავსვლელობა ჯგუფი პრიოვ-დოდულოძის ხელმძღვანელობით (ცენტრში პრიოვ, აღ. დი-ფეფლოძე და ალექსანდრა ჯაფარიძე) მყინვარწვერზე ასვლის წინ (1923 წელი).

სამამულო ომის მრისხანე დღეებში, როდესაც ფაშისტთა ურდოები კავკასიონს მიაღწენ, საბჭოთა მთასვლელები მედგრად ებრძოდნენ მტერს საბჭოთა არმიის რიგებში კავკასიონის მისადგომებსა და უღელტეხილებზე.

საბჭოთა ალბინიზმის განვითარების ომის-

კავკასიონის მწვერვალებზე არა ერთი ასვლის მონაწილენი იაკორ კახალიკაშვილი და ვიო ნიგურაინი. (უშა, 1934 წ.).

კაკაშიონაშა და ბაშირის მწვერვალების სახელოვანი დამპყრობი ალიოშა ჯაფარიძე.

შემდგომი პერიოდი წარმოადგენს ახალ, დიდ სპორტულ მიღწევათა წლებს. 1950 წელს 5 მამაკემა ქართველმა მთასვლელმა სპორტის დამსახურებულ ოსტატ ი. მარის

ხელმძღვანელობით განახორციელეს 1945 წელს უშაზე დაღუპულ სპორტის დამსახურებულ ოსტატის ალიოშა ჯაფარიძის განზრახვა. მათ ერთი იერიშით გაიარეს შხელდისა და უშის მწვერვალები. ამავე დროს დაძლეული იქნა კავკასიონის უძნელესი კედლები. სპორტის დამსახურებულ ოსტატ ვიტალი აბალაკოვის ჯგუფმა დასძლია ტანჭახისა და ულუ-თაუ-ჩანას კედლები. ბ. გარეფმა ახალგაზრდა მთასვლელებთან ერთად აიღო ჩათინ-თაუს ჩრდილოეთის კედელი, ი. ლეონოვის ჯგუფმა კი მიგრატის ჩრდილოეთის კედელი. შუა აზიის მთასვლელებმა მოაწყეს მასობრივი ასვლა ლენინის

მთაზე. ეს იყო პირველი მასობრივი ასვლა მსოფლიო ალბინიზმის ისტორიაში 7000 მეტრზე უფრო მაღალ მწვერვალზე.

დიდი მიღწევები მოიპოვეს საბჭოთა მთასვლელებმა ტარაგერების კლასშიც. ჯგუფმა ა. ნეშივიკერიძის ხელმძღვანელობით, რომელშიაც შედიოდნენ რ. კვიციანი, გ. გულბანი, ლ. ახვლედიანი და ს. გუგავა შესანიშნავი ტემპით გაიარა კავკასიონის მთავარი ქედი წურუნგალადან თენულდამდე. იზრდება საბჭოთა ალბინიზმის მასობრიობაც და ყოველწლიურად საბჭოთა ალბინიზმის ოსტატების რიგებს ემატება ახალი სახელები.

სპორტის დამსახურებულ ოსტატ ალექსანდრა ჯაფარიძე დიდ დროს აწვდიდა მთასვლელთა ახალი ცვლის აღზრდას.

ფოტოზე — ალ. ჯაფარიძე თბილისის პიონერთა სახალღეში ამედიანებს წიარ მთასვლელებს.

საქართველოს კავშირები

ბიზლირითაა

შალვა შალვაშვილი

მტკრისა და ლეზბიანის სიგებებიდან თოვლითი თიხრი, ქათამა ნისლი ზე- ნაქარა შორს გადავარა. დილის მზის სხივებთანადასრული იმსურდი ღრუბლებში ხედავდა აიკრუნენ და გაკრუნენ თი- ალეთის მთებზე. ზღვისპირაგულით გა- დაიშალა აშრიათის ველი და ჩვენ წინ საქართველოს ცენტრის ქარხნის გვიან- ტური კორპუსები აიპარათა. გამოჩნდნენ მინდანი მტკრის მარჯვენა მხარეს და- ხრილი ნაცრისფერი კორები. ამ გორბე- ზე წინათ ცხვრის ფარგს აძობდნენ, მწველები ნადლიანად აკვრისებდნენ ლერწამს.

ილიდა გაკრია... ნაცრისფერი გორბე შეუჯავნებ ჩვენი ეპოქის დაშინებნი. კარქის ქანები ააფეთქეს და ფერდებულეწვილი მთები ქვეყნის სამსახურში ჩააყენეს. მტკრის მარჯვენა მხარეს ააგეს ქარხანა. კასში საუფლები ჩაატარა ცემენტის წარმო- ბას. ეს მიხდა არც ისე დიდი ხნის წი- ნათ — პირველ ხუთწლიში. საქართვე- ლის ცემენტის ქარხანა 1930 წელს ჩააგდა მშენებში.

ბაქოსკენ, თბილისისკენ, ბათუმისკენ, ფოთისკენ, რუსთავისკენ, ყოველდღე იფარებდა ქართული ცენტრით დატვირ- თული ელექტრონი. ბევრ ქალაქსა და სოფელში გაჩაღებული მშენებლობა სა- ქართველოს ცენტრით სწარმოებდა. მტკი- ცედ შერეული კედლები მიიწვევენ მაღლა, იზრდებნენ საბრუნებლები, ცენტრით ჩა- დღუბაზეული საბრუნებლები საუბრუნებს გაუფლებნი.

დაბავ მათე საბაყო კასხელ მეცე- მენტებში. აიხი გრამი გამოშვებული პრო- დუქტია უმაღლესი ხარისხისაა. მაღალ- ლის მზარებთი მოხდით ბაქოს მენავთე- ბისაკ, რუსთავის მენავთელებისაკან, იბაღისიდან, გრხოშიდან...

ყოველწლიურად იზრდებდა ცემენტის გამოშვება. ომახდელ დღესთან შედ- რებით კასხელ მეცემენტებში ორგანო- დადილეს ცემენტის წარმოება წარმო- ბას. არც ერთი რეკლამაცია არ მიუ- ლის ქარხანას. ია... მათი კარგი მუშა- ბის უტყარია არა.

ისტორიულ წყაროებში კასხი ქა- სხელად არის მოხსენიებული. ცნობილი ქართველი მთხრობი ვახუშტი ბაგრა- ტიონის ცნობით კასხ... „ყოყ ქალაქი ყრუმად, აქ არს დაბა დილის“ მტრად ყრუმად ურდობდა ქართლის სხვა ქალა- ქებთან ერთად კასხელ დაანარეის, კამბა

სიივედ დააქვეითა ეს უტყველი ციხე-ქა- ლაქი და ჩაანახა მისი მოსახლეობა. საშუაო ხელისუფლების დამყარებამდე 100 კომლი-და თოვლებოდა ჩამორჩენი- ლი სოფლის მოსახლეობა მიწურებში ატარებდა უღიაჯო და უსიხარული დღეებს. ბანებით მოწინაელ ქიხმასებს შორის მხოლოდ თავად ამოღებებრის სასახლები მოჩანდნენ ამყად. ერთი მანსულებელი და ერთი ფერშალი ემსა- ხურებოდა მოუდ სოფელს.

ეს იყო და ეს! მწუხარება და კავშირი სუფევდა მი- წურებში...

ახლა კი ხუდ სხვა... ცხვის აღორძინებას და განახლებაში დიდი როლი შეასრულა პირველი ხუთ- წლილის პირობში — ცემენტის ქარხანამ.

*** ცემი ატყორცნილი უზარმაზარი სა- ცემად მიღები გუნდ-გუნდად ისვარანა ბეჭის. მტკრებამდინდ სასკორო-სა- კავირო გზით განსწრებულე მოპირიან კოქებით დაწარმოებულა ვაგონები.

ნედლეულის დაუდეული მარაგი აქვს ქარხანას. სასწარმო ცენტრში მი- ლებულ კორქას სველი დავცის წის- ქილების ხეივანებში ყრია. აქ სწრა- ფად ფტავენ. წყალში არეული და მანო- ნივით ათქვეული შლამი ცენტრადნე- ლი ტუმბოებით მექანიზირებული წყითი მილის ვერტკალბარ აუხებში, სადაც შლამის კორექტირებას ახდენენ დაის- ტრატებულად მუშობი. დაწვნილი ჰაერის საშუალებით შლამში ურუნენ თიხას და კორექტირებულ ხსნარი მორე ცენტ- რიდანეღი ტუმბოებით იგზავნება მხრე- ნავ დულელებში. აქ ამ ვრჯელ მხრენავ დულელებში ხედავ შლამის გამოშვება და გააწოვა. აქ წყება ცემენტის ხა- რისხის ბედი. სამკანისა ოღნავ; მან- რისი დადგენე ტექნოლოგიური პროცესის რეგირი, რომ მიღებულ იქნას წუნებელი ნახევარფაბრიკატ — ცემენტის რე- ლეკტი მავანი ამას არასოდეს არ და- შვებენ კასხელ მეცემენტებში — მხრე- ნავი დულელების მეშასქებში.

ისინი ლურჯი ბანებით მოსწერებანი მხრენავ დულელებში მოიადლებ ცემ- ების ადს. შემწვერული არ რჩებათ მთ- როდენი წყროლანში კი, ფხოზად ადგენებენ თადლეურის ნახშირის წყასა

და ტემპერატურის დაცვის, რომ ღრუ- ნები რეგული არ გაჩანდეს.

— რეგული არჩაჩა. — ამბობს ოს- ტატი ვასილ ვარმელაშვილი — ტექნი- ლოგიური პროცესის დარღვევას მოს- წავებთ. ასეთი რეგული დიდი ხანია და- ვიწყებთ მთავა.

მხრენავ დულელების ცივ ნაწილში მიღებული შლამი 3 საათის განმავლო- ბაში გაიღოს გახურებული დულელების მთელ სივრცეს, რის შემდეგ შლამი უკვე ნახევარფაბრიკატად — კლინკერად იქ- ცევა. კლინკერი ტრანსპორტირების სა- შუალები გასაცემულ საწორობი იგ- ზავებთ, სადაც მცირეოდენი დავოვნების შემდეგ გაიცემულ კლინკერს ხილი- სებური ამწვებით ყრია წისქვილების უზარმაზარ ბუნებებში. აქედან მტკრები თეფხების საშუალებით გადადის საფე- ვავ წისქვილებში. დავცის შემდეგ შა პროდუქტია — ცემენტი პავრის დაწოლი მიდის სასოფელ კომუნიში. სასოფელ კომუნიდან კი ხატრის ცენტრით საამერი საქართველოს მსხრეობი დატვირთულ მატარებლის ემლონებს გზავნის და- ნიშნულებსამებში...

ამიერკავშირება და იმის იქითადა მი- ლის ქართული ცემენტი.

*** „ჩემი შვილის თუხანი კასხში ერთ დიდ კლემში ზეესა ღარხისა, ახასქინესა“ მიიციეს და მოხარდესა...

(ასისის ლექსი) სახელგანთი სახალხი ვიზრის არჩენის განძის პოემა კასხის კლემში ვერჯინ შესძლო. სახაგიროდ კასხელბება არჩე- ნის თავშეობის კლემ-ნარჩალებში იღ- რე მოჩინეს კონკრეტის ქვეყნისათვის ძვი- რადის და საჭირო — საცემენტ ნედლე- ული. კასხის ანდრეი კასხოზელი სი- ვითი განხორციელდა, ქართული ცემენ- ტი მშრომელი ხალხის მეღმინებებს ზნა- რდება.

საშუაო არჩენების მრავალიცხოვრე- ვანი კლემები ხედავრეუ შრომის ფერ- ლეშაში ხამაშლი. ყოველწლიურად ზრადნენ საქართველო მიღწეებს.

სიტყვითადად მშენებლობის უზო- ლად რაციონალიზაციის გზით, ვა- სულ წელს გვეგმათან შედგებენ 7 პრო- ცენტით შეამცირეს პროდუქციის თვით-

ღირებულება, ხოლო შრომის ნაყოფი- ლობა 4, 6 პროცენტით გადაიღეს. წელს კიდევ უფრო მაღალი მაჩვენებლები აქვთ.

ქართველი და აზერბაიჯანელი მეცე- მენტები თანამგობრულ შეჯერებაში არიან ჩამბული. მოსკოვის ცემენტის ქარ- ხანა „იგიანტის“ კოლექტივის მოწოდე- ბის სასუხად ორივე რესპუბლიკის მეცე- მენტებმა გადაიღებულ ვალდებულებანი იყისრეს. კასხელი მეცემენტები აღებულ ვალდებულებათა განაწილებისათვის, ხა- ლისა და ა მოელი გატანებით შრო- მიავენ.

საშუაო კავშირის ცემენტის ქარხნე- ბის კოლექტივებს შორის საქართველოს ცემენტის ქარხნის კოლექტივის პირველი ადგილი უკავია ქარხნის დირექტორის ახალგაზრდა ინჟინერ ვახტანგ პაპია- შვილის კაბინეტში თავისმომხრედლ მარეუნიანს მეწამული იგზავნის ვარდა- მავალი წყითელ დროში, რომელსაც აწე- ნია — „სრულიად საცავორო სოციალის- ტურ შეჯერებაში გამარჯვებულს“. ეს სხრ კავშირის საშუაანდაც სახიშნო- ტრისა და მეცემენტთა პროდუქციის ხილ- ცემენტის ქარხნის ვარდამავალი დროშია, რომელი ქართველი მეცემენტებმა მი- მადინარე წყის პირველ კვარტალში მოი- პოებს და დღემდე მტკიცედ ინარჩუნებენ.

— ჩვენ ამით არ დავგამყოფილდე- ბით, — ამბობს ქარხნის დირექტორი ვახტანგ პაპიაშვილი, — ქარხნის თითოე- ლი მუშის, ინჟინრის და ტექნიკოსის ერთსოლოვანი მოსწრებაა — მიიპოვონ სხრ კავშირის მიხსნათა საშუის ვარ- დამავალი დროში. ჩვენი კოლექტივი ღრმა რწმენით იბრძვის ამისათვის.

ვახტანგ პაპიაშვილი, როგორც ტყვი- ან „გლობალიზაციის კადრია“, იგი თოვდ კავშირებიდანაა, ამათი წლის წინათ მოვიდა ქარხანაში, როგორც ინჟინერი. აქ დავაწყდა. ინსტრუქტორ მიღებული თორიული კონდა განამტკიცა პრაქტი- კული მუშაობით. გამოჩინდა წარსახება და როგორც ღირსეული, შზარდი მუშაკი, დაწინაურებული იქნა დირექტორად. პარტიისა და ხალხის დადესტამ ფრთხილ შესას ვახტანგს იგი დღედაღად წარ- მოგზავნა. დაუღალავად მუშაობს საწარ- მის რიტმულ-ბიბლიოგავს და წარსტატა- საყ ადრესს. ქარხნის კოლექტივი ყოველ- თორევი დავალებს ვალდებულებით ან- დლეს. ქვეყანას გვეგმის ვადამებებით ათა- სობით ტონა ცემენტს აძლევს.

ცემენტის ჩატვირთვა ემლონოში.

და განა მარტო ისაა ბენდირი? — ყველა მისი მეგობარი მუშაობს ასე საამართლო ცხოვრობენ.

სიმონ ნონიაშვილმა ვასილ კოტაშვილმა, მიხეილ ატატეხიანმა, გიორგი მანძულაშვილმა, ოთარ ხიზანბარაშვილმა და მრავალმა სხვამ ახალი სახელად ეძახიან — ყველას ჩამოეთქვა შურის წაკვეთის სახელი. პარტიული მეთაურნი გიორგი მათეშვილი.

ქართუნი...

ეს სრულიად ახალი უბანია — კასპელი მეცემენტების კოტეჯებით და მრავალსართულიანი, ქართული სტილით აგებული შენობებით დამშვენებული.

დაფქვის სამჭროს ცვლის ოსტატი ადამ ბავლიაშვილი ერთობ ყველაზე დიდი სტატის მქონე მეცემენტი. იგი ქარხნის მშენებლობის დაწყებიდან — დღემდე აქ მუშაობს. მიწისმხარეული მუშასტატი მეწისქვილე გახდა. ცემენტის დაფქვის აგრეგატის რთულ ტექნიკას დაუფლებული ადამი მომავალი წლის ანგარიში მუშაობს.

გიორგი საკაძის სამშობლო სოფელ ნოსტედან არის მშვენიერი ოთარ ხიზანბარაშვილი, გამაყნეს. იგი გაავარჯიხებულ ქარხნის ხალხისადაც კვლავ გრძელდება და მუშაობს. მისი მუშაობის დროს ცვარვითი ბრწყინავდა ოფლის წვეულები. მათე უწავდა ქარხნის მექანიკურ სამჭროში მუშაობს და იარაღის სამშობლო ასრულებს, მიმდინარე წელს მან ორი წლის დავალებუ უკვე განადალა.

ქარხანაში ყველა პროფესიის მქონე მუშა და სპეციალისტი ერთსულოვან შემოქმედებით შრომას ეწევა. ხარბი ილია მარტიაშვილი, შემოქმედებით ადრე სანდრე პანენკო, მექანიკატორე მათე ტუბაძე, მოტორისტი მარო არამიძე, ინჟინერი გიორგი მანაგული, თუ ქიმიკოსი ნინო თაბუაშვილი ყველა თავის სამუშაო პოსტზე წამყვანია. ყველა ისინი შრომის რწმუნებულობისთვის იბრძვიან.

ქარხნის კოლექტივი ამჟამინდის თავისი ადამიანებით, რომლებსაც ნოვოტორული ინოვაციებით სიახლე შეუქმნა წარმოებაში და გამარჯვებას გამარჯვებაზე აღწევს.

საწყებ სამჭროში მზრუნავი დღემდის არაა გრეგორე მუშაობენ ქარხანისთან თანამშრომლობის სტანდარტები — ივანე გეგუაძე, ვასილ ჯარმელაშვილი, ვასილ კოტაშვილი, აბრამ ნიბარაშვილი, მიხეილ ქსოვრელი, ილია მალდავერიძე და სხვები. ისინი რიგითი მუშებიდან ოსტატი მემანქანეები გახდნენ, დაუფლდნენ ტექნიკას, დროს გაუსწრეს.

ვასილ ჯარმელაშვილი ცნობილია როგორც მაღალკვალიფიციური მემანქანე. იგი საკავშირო ცვლის ოსტატის სახელს ატარებს. მისი მუშაობა არა მარტო გეგმის გადატარებით შესრულებული არის შესანიშნავი, არამედ იმდენად, რომ მის მიერ გამოშვებული პროდუქტი ყოველთვის უმაღლესი ხარისხისაა. ეს ომგადანდლი ვაკაცი წარმოებაში გულდასდებით, სიყვარულით შრომობს. პირინთლად ასრულებს კომუნისტის ავანგარდული

როლს. სამშობლოს ბატრიობა და დიდ სამამულო ომში ისახედა თავი, კაცების მისადგომებიდან ბერლინამდე სვლია მტრს.

— უთქმელი კაცია აბრამ ნიბარაშვილი, — ასე ახასიათებენ მას ქარხანაში, — მაგრამ შრომაში პირველობის არავის უფობს. ეს კასპელი მეცემენტი არასოდეს არ დარჩენილა ვალში. ყოველთფურად გეგმის გადატეხებით იძლევა პროდუქციას. ამავე დროს იგი ახალგაზრდა კადრების აღზრდილიც არის.

ივანე გეგუაძე სოფელ მეტეხიდან სრულიად ახალგაზრდა მთავარი წარმოებაში, შეისწავლა ცემენტის გამოწვის ოსტატობა. ხანა სტანდარტული მოძრაობაში და გზადა სახელმწიფო ადამიანი. ამ ტანმოირილი კაცის ფოლადისფერ სახეზე სიმტკიცე და რკინისებური ნებისყოფის ძალა აღბეჭდილია.

— უტყუარა მისი საწარმოო წარმატება ყოველდღე, ყოველ დეკადაში, ყოველ თვეში, რიტმულობას არასოდეს არ დადარდებს, — ამბობენ მის შესახებ. წარმოებაში ხელყარული მოვიდა ივანე გეგუაძე, ახლა იგი ივე შემდგომი და

ბენდირია. ოჯახს მიეკიდა, ააგო ლამაზი სახლი, შეიძინა ძვირფასი ავეჯი. მისი კარ-მიღამოში ტანი აიყარეს ვასილს და მსხლის, ალუბლის და ატმის ხეებმა... ივანეს სახლის დიდი ფანჯარებში მდინარე ლეხურის სეზონიდან შეკრილი ნიაგი სამაურად არებს ფარდებს, რადიო-მიმღების ხმები შორს მიატყქს ქარს...

ქიმიკოსები ნ. თაბუაშვილი და ე. კანაიუკი ლაბორატორიაში.

საპაირო — საბაგირო გზა

— ცემენტი მშენებლობისათვის იგივეა, რაც ადამიანისთვის ბური — ამოზის ქარხნის დირექტორი ვაბტანე პაპიაშვილი. მზარდი, ფართოდ გასაღებელი მშენებლობა ჩვენს კოლექტივს დიდ ამოცანას უყენებს. ამიტომ ქარხანაში წეღს სერიოზული ღონისძიებანი ტარდება თვითელი აგრეგატის წარმადობის შემდგომი გადიდებისათვის.

მეორე მზრუნვე ღუმელზე შეცვალეს თავისი სიმძლავრით სუსტი და ტექნიკურად არასრულყოფილი საყრდენი კოუჩები უფრო მძლავრი და ტექნიკურად სრულყოფილი საყრდენი კოუჩებით, რაც ღუმელის მუშაობას ხდის სტაბილურს, ზინიზმამდე დაკავს მზრუნვეი მექანიზმების გატრეხა და აპროცენტით აღიღებს ცემენტის კლინკერის გამოშვებას. ამავე ღუმელის მოდერნიზაციით, გახანგრძლივდა ღუმელის შიგნით აგურის ამონაწერის გამძლეობა, ამკამად ღუმელი რეზონანსის გარეშე მუშაობს 80 დღეს, ნაცვლად 60 დღისა.

მიმდინარე წლის დასასრულამდე მთლიანად შეიკეთება მესამე მზრუნვეი ღუმელი.

ღუმელის მოდერნიზაციასთან ერთად მოხდება კირქვის კარბერის რეკონსტრუქცია. კარბერში დაიდგება ახალი მძლავრი ექსტრაგატორები და კირქვის

სამხეტრევეები. ორმავედ გაიზარდება საპაირო-საბაგირო გზის გამტარუნარიანობა.

მოკლხანში დადგამენ ელექტროდანადგარებს, რომლებზეც ქარხნის სიმძლავრის კოეფიციენტი 76-დან 85 პროცენტამდე გაზარდის.

ეს ტექნიკური სიახლენი ქარხნის წარმადობას კიდევ უფრო გააღიღებენ.

მთავარი ის არის, რომ თვითელი აგრეგატის მოდერნიზაცია ხორციელდება საკუთარი ძალებით. ყველა სიახლე ქარხნის რაციონალიზატორთა შემოქმედებით აზრის ნაყოფია. რაციონალიზატორთა რიცხვი კი ქარხანაში მრავალია. საკმარისია დავასახლოთ მექანიკურ სამაგროს უფროსი გიორგი ნაფიძე, რომელიც სიახლის მუშებზე ძიებანია. მან დღემდე 50-ზე მეტი რაციონალიზატორული წინადადება წამოაყენა და განახორციელა, რამაც ქარხანას ათუელი ათასი მანეთის ეკონომია მისცა.

ახალგაზრდა, ჯერ ისევ ნორი აკაციის და ჭადრის ხეები, საპურად შრიალღებენ ქარხნის ტერიტორიის მოყვებუნებელი მისასხლელი გზების ორივე მხარეს. ჩხრაილა ნაკადულები, ასპარდოებენ მცენარეთა ამ მწვანე ზოლებს.

ქარხნის ტერიტორიაზე და მუშათა

საცხოვრებელ უბნებში მარტო წეღს 7500 ძირი ხე და ბუჩქი დარგეს.

— ეს კიდევ მცირეა, — ამბობენ ქარხანაში, — მომავალში მთელი ქარხანა ყველა საცხოვრებელი უბანი, მწვანე ნარგავების ფარაში უნდა იყოს გახვეული.

როდესაც ღამე მატარებელი სადგურკასას უახლოვდებით, მხედველობას იპყრობს ელექტროშუქით განახანებული საცხოვრებელი სახლები, ღამაში ქუჩები ტანხატულა აღის მოშრიად ხეები, ქარხნის უზარმაზარი კორპუსები, ყო-

ველივე ამას უცქერის კაცი და ფიქრობს: რაღანი რამ გაკეთდა ამ მოკლე ხანში აშორიანს უსიცოცხლო გველიან ველზე სოციალისტური ინდუსტრიის კრია გუგუნებს. მტკვარვადიშო, ნაცრისფერ გორებზე კირქვის ახალ ქანებს ადღუქებენ და ნაღუმების ხმა მტკიცისა და ღებურის ხეობებში მორიდება.

სადგურ კასაიდან ყოველდღე გაღის მატარებლის ემულონები, რომლებსაც ქვევსი ყოველ კოხებში მიატეი სატრთველის ცემენტი.

ქარხნის მოწინავე ადამიანები (მარცხნიდან მარჯვნივ): ვ. გეგეაძე, ბ. ირებლაშვილი, ბ. შუბითიძე და ა. ირებლაშვილი.

აქ ისვენებენ დედები და შვილები

ციხისძირის გორაკზე ჩვენი ყურადღება მიიპყრო ახრამ, არც თუ ისე ჩვეულებრივი წარწერით: სა-ნატორიუმო იდეა და შვილია.

სანატორიუმის ფანჯრები ფართოდ გაუღიძო, რომ ცხოველმყოფელი შშის სხელები უხედა მოფინოს დარბაზს. ფანჯრიდან ბავშვების სხედი წარვი-ვით წყაროებზე. ისინი ეცნოთ კატა-თავგაზაზანს თანაშობენ.

ჩვენ გავიცანით ბებუნას, რომელიც წრემო იდგა.

- შენი სახელი?
- პეტია.
- გვარი?
- პოვერინოვი.
- საიდან ჩამოხვედი?
- ოკეანეს ნაპირიდან...

გეოგრაფიული ბუნების დასახელება აშკარად დაწესტების მოითხოვდა და მე და პეტია წვივდით დედისძის საძებნელად.

ბაღის ფართოდ გაეშალა თავისი ფოთლების მარაო. ჩრდილში სახმრთობის შშისგან უკვე შერუ-ჯული სამი ქალი იჯდა. პეტია პირდაპირ ჩაუბტა კალთაში ერთ მათგანს. და ჩვენც ადვილად მივბე-დით — ეს იყო დედისძე — ინფინტრი ფანა პეტ-რის-ასული პოვერინოვა.

— პეტიაა მართალი უთქვამს, ჩვენ წწორედ წუნარ ოკეანეს ნაპირზე ვცხოვრობთ, — დაგვიდასტურა ახლადგარდა ქალმა. — მოსკოვ-ვლადივოსტოკის რე-ვიზიის უახლეს სადგურზე თვითაფრინაივით ჩა-ვიდით. სახლიდან რომ წაშოვიდით, ტყვის ქურტყე-ში ვივაივით გახვეული, უღელტეხილს აქეთ შეთბა. ეტობილად გაზაფხული იწყებოდა. ქურტყები გავი-ხადეთ, უფრო მსუბუქად ჩავიცვით. სადგურის მას-ლოვლად პეტია იბოვა პირველი მწვანე ბაღაბი. შემდებ ცხრა დღედაღამე ექსპრესით მივდიოდით მოსკოვამდე...

— ციხისძირი, როგორა, მშენიან... შორეულ აღმოსავლეთულები ყოფილან საქართველოში, მათ გვაიმბეზ. მაგრამ რა თქმა უნდა, ნაამბობი არ კმარა, ეს ხელმაზე საკეთარი თვალდით უნდა ნახო, რომ იგრწესო ეს ზღაპრული კუთხე.

ი. მუსხი

მწვანე კონცხზე.

სანატორიუმის მოვარმა ექიმმა ივანე გიორ-გის-ძე ტელემიმ განაგებო პოვერინოვას საუბარი.

— ცხოვრებამ მოითხოვა ახეთი სანატორიუმის განსა, სადაც დედა და შვილი ერთად იმკურნა-ლებოდა, დაიცვენება.

— თითქმის ყოველდღე მოიღოს სანატორიუმში სხვადასხვა სპეცილობის, სხვადასხვა საოვადობე-რივი მდგომარეობის ქალთა წერილები იხივინით — დავეცხმარეთ ციხისძირის სანატორიუმის საგზურის შექმნაშიო. ლინენგრაიდიდან იწყება მედიცინის მუშაკი კლავდა მიხეილის-ასული ივანოვა, მის-კვიდიან — სამეცნიერო-საკვლევი ინსტრუტების თა-ნაშრომელი ნატალია აღქესანდრის-ასული დოკუ-

ნინა, არხანგელსკს უღრქმელქ მუტადან / Me წკ სკილის მასწავლებელთა ერთი ჯგუფით იაკტ-სკიდან — ცენტრალურ ტრენტრკრფსმისმინქვე წა-დელდა ათანასტ-ასული პოლოვნიოთიელს ძაქუტ-ბის მტკობურება მოჰოვან ჩვენი სანატორიუმის ამავე თუნად რაბოტინიცაში ამოიკითხა. რო-გორც თვითონ გვეწერს, მისი მატარა ვაჟი უჩვენებს თურნალით მოთავსებულ ფოტოსურათს და მტკიცედ ამბობს:

— დედა, აქ ვაშლებს ვჭამთ, იქ კიდევ ვისან-ვებთ...

— ასეც მოხდება. პოპოვა მისი ბებუნათა ჩამოვა დასახვერებლად საქართველოში.

— მაგნიტოგორსკიდან კი, — განაგრძობ საუბარი ექიმმა ტელემიმ, — ამ დღეებში მივიღეთ წრელი საკლანავი განყოფილების უფროსის ტინა გუჩის-გან. ტინა თავის ჩვენიან იხვეწებდა. ახლა თავის ნახატები გამოგვგზავნა, შეიძლება არც ისე ზუსტია ეს ნახატები, მაგრამ საზავიეროდ გულწრფელია...

— რა სამკურნალო პროცედურებს უტარებენ ბავშვებს სანატორიუმში?

— ბევრი პროცედურა გვაქვს, — გვისხნის ტელემიმ — საშარო აბაზანები, ციხისძირში ხომ მღიდვარია ზერი ბროთი, იოდით, რაც ამშვიდებს ნერვებს; მივმაროავ ზღვის წყლით სხეულებს დაწვლავს, ბა-ნაობს, შშის აბაზანებს, ბალნეოტერაპიას, სამკურ-ნალო ფიკულებურას, სინათლით მკურნალობას, რა თქმა უნდა ყველაფერ ამას ვიყენებთ ბავშვის ასაკთან და ჯანმრთელობასთან შეფარდებით. შე-დეგი ყოველთვის კარგია.

იმვე სანატორიუმში ჩვენ ვესაუბრეთ კიშინის ცხელსაქონელი უნივერსიტეტის მასწავლებლის ლელეშვილა რუდენკის. მან მივცითოთი თავისი ამ-ბავი, რაც ჩვენს ქვეყანაში ადამიანისადმი დამოკი-დებულების ჩვეულებრივ მოვლენად ითვლება.

ქმარი ფონტაზე დაიღუპა, — გვიამბო ლოლუშვი-ლამ, — შევილ მარტო ვჭრდა. უკანასკნელ ნანებ-ში ბავშვი ავამთავროვდა. ექიმებო მოითხოვდნენ ბავშვის წყვეტის საქართველოში, შავი ზღვის ხა-ნაპირიზე.

— მაგრამო პროკავტოვს და მზარბებისაივის. მე და ჩემს შვილს უფასოდ მოგვეცეს ციხისძირის სანატორიუმის საგზური. ოდესიდან ბათუმს თეი-მფრინავით ჩამოფრინდით, უკან თბილისადი დავ-ბრუნდებით.

— სანატორიუმში ბავშვმა მალე მოიკეთა, სამა კილი მოიმბატა, ახლა ექიმებმა ნება დართეს და ისეც ბანაობს ზღვაში, შშის აბაზანებს იღებს. მეც საგრძნობლად მოვიკეთო.

— მინდა ჩემი დედობრივი მადლობა ვუთხრა საბუთია მოაგრობას მუღმევი, გულწრფელი ზრუნ-ვისაივია...

...მატარებლებით, თბილისადივით, თვითაფრინა-ვებით ყოველდღე ჩამოღის საქართველოში ათას-ობით საბუთოა მოქალაქე შორეულ აღმოსავლეთიდან, მცხუნვარე თურქმენეთიდან, უკრაინიდან, უსხისა მერმანესის შმირიდან. ჩამოვიან დედებიც ბავშვებიც ჩვენი უზარბაზარი ქვეყნის ყველა კუთხიდან.

ბათონი.
სპირტული საზო-გადოების «დი-ნასიო» საწყლი სადგურზე.
ფოტო გ. ჩერკასოვისა

ეროვნული
მთაწირობა

რუსი მთასვლელების ჯგუფი სპორტის დამსახურებული ოსტატის ვ. ახალაკოვის მეთაურობით გადადის „გუშაგზე“.

უმა სანუად ვერას ნიშავს. საბჭოთა მოსკელელებს
სძლევს მიუვლო უმა და არაბრბელ იღეს აერიალ მწვერ-
ელ

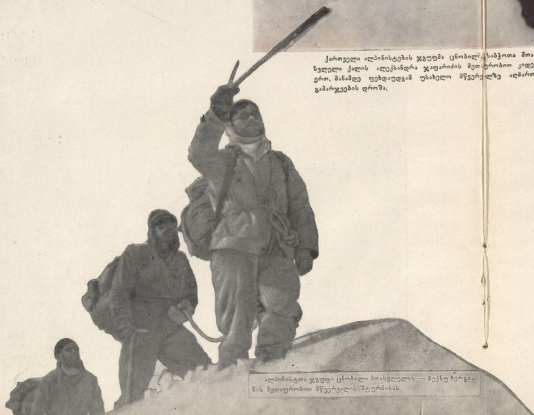
ქართველი აღმსიგების ჯგუფმა ცნობილ საბჭოთა მოს-
კელელ მელს აღესწარა ჯგუფარბის მეთვრბობო კიდევ
ერო მისამდე უბედიდგამ უსახლო მწვერულზე აღსრბო
გმარჯვების დროს.

გენერალური — 30 წლის „ოქობარი“

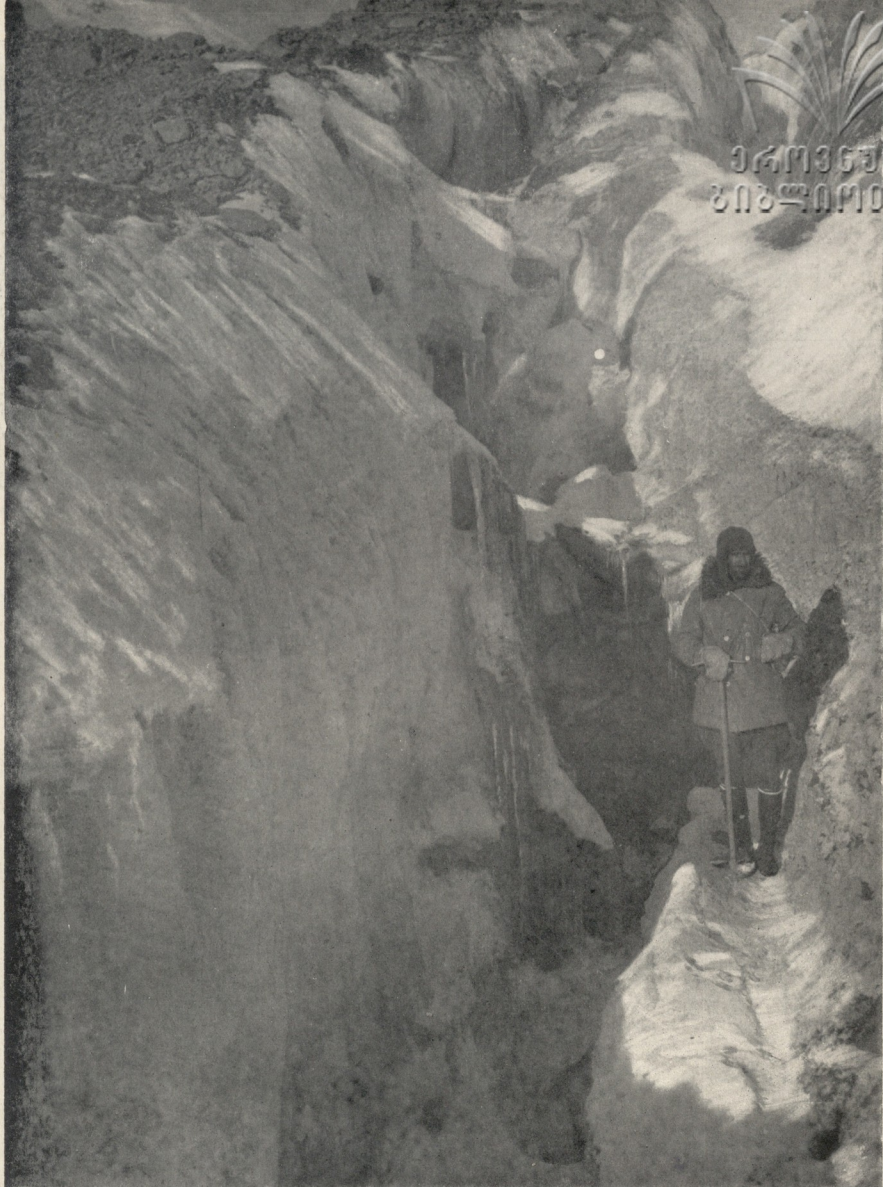

მარდღობო თვისუნლის საბლონ დავკვრბებულბო არა
მარტო ბერბო ხალხური ლეველი, არამედ საბჭოთა მოსკელდე-
ზის მამაკობის და გმობის მრწვერულე უფრბლებუტ.

აღმსიგბო ჯგუფო ცნობლო მოსკელელს — ბეწე ზეზბო-
ნის მეთვრბობო მწვერულის მეთვრბობს.

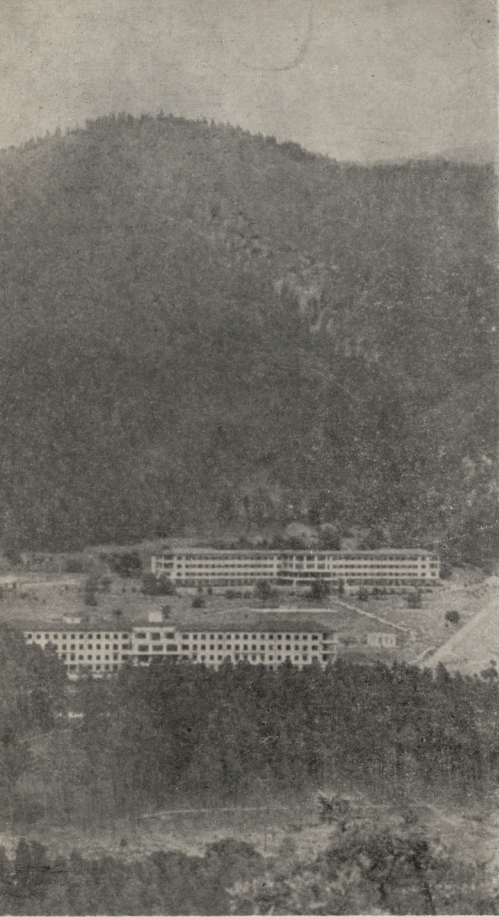
თეთნულდზე ტრაგიკულად დაღუპული ცნობილი ქართველი
შთასვლელი სიმონ ჯაფარიძე გერგეტის ყინვარის ნაპრალებში.

ქანძრისეული

ს ე მ ბ ა

ბიდან დაბრუნებისას ცხარედ გამოთბუნენ იქ-მონჩენოლ ლექციებზე ჩაქონი გორაკ აზერიის შესახებ. ფრენებრიის წყვეტანს კროფტებს ეკონომიკურნი ოსტატობაში მისკველი ელექტრომენაწამუნ პეტრე ტრასოვი და მაჭვირ ტრისპრელი ფაშუბ იანნიზინი, უნგრელი ინჟინერი ლოსლო ტრანიი და კორეელი სტუდენტი გუ გუ ბეკი.

დასასვენებელ დართო ოთახში მრავალ მაგიდასთან ტბილად საუბრობდნენ ჰალაზომილი კომპოზიტორი დიმიტრი არაყშვილი და ანალაგაზბა ჩინელი. ჩინელი ასპირანტი სუ ნინი გამოჩენილ ქართველ კომპოზიტორს სამაქათა საქართველოს ხელოვნების შესახებ ეკითხებოდა.

ამვე ოთახში წახუთი ციმბრიული მემატე პავლე პეტრუშვი, ათი დღეა მოდიფირა, რომ თქვენთან მოხვდეს, მისალმებისთანავე გვითხრა ციმბრიულმა და დეშურა თავისი შთაბეჭდილება გაეხიარებინა:

— სრულიადაც არ ვნაზობ, რომ ასე დიდ გზა გაავლიერა — დაიწყო მან და განაწილა თავისი თანამოსაუბრე ალექსანდრა ნალტოვა.

— ბორჯომზე რომ დასწვრი, ვთხოვთ აუცილებლად მოიხსენიოთ ალექსანდრა იაკობის ასული, ის ჩემი თანამემუღლება. მანაც საქმად ბეგერი იმთავახურა, —12 დღე, — და გაუმართალ კიდევ — გადარჩა ქალი, ვიმედოვნებ, რომ მეც გაევიტონებე.

შუალედული რეინგებულ ნალტოვა ოცი წელი იტანჯებოდა ლიფლის ქრონიკული ავადმყოფობით. ბორჯომში მცურნალობის კურსის დამთავრებამდე უჭრ კიდევ მიიღო კურაა დარჩენილი, მაგრამ მან უფრო იტანა შემსუბუქება — ტკივილებმა გაუურეს, ამავ დროს წინაში სამი კოლოგრამი მოიმატა.

დასასვენებელი ოთახიდან რომ გამოვიდოდით, პეტრუშვიმა ხელი გაგვიყარა და მხადალა ჩაილაპარაკა: «იცი, მე აქ კიდევ რა სასიხარულო შეხედრა მქონდა?» აღმოჩნდა, რომ პეტრუშვი და სანატორიუმის მთავარი გენიო ლუკასაბ ქავთარაძე იმის დროს ერთ პოლემი იყვნენ: ბრძოლებს შინდებ, ფორტული ამბანაგები აქ პირველად შეხვდნენ ერთმანეთს.

პალე პეტრუშვი ბორჯომში პირველად, მაგრამ, კურორტის მშენებლის შესახებ მას უფრო ჭრბად წარმოადგინა აქ ჩამოსვლამდე. მისკოვნი ყოფნისას პეტრუშვიმა ტრეტაკოვის გალერეაში ნანა ვ. ი. სურაკოვის სურათი „ბორჯომი, 1899 წ.“ ნახეარი საუფენის წინათ, ბორჯომის ხეობით აღტაცებულმა დიდმა რუსმა მხატვარმა გააკეთა აკვეთის ჩამდენივე ჩანახატი. დღეაქალაქში დავუთლი სურათი ერთ-ერთი მათგანი.

ალექსანდრა ნალტოვა ამ აქა გამოაქალის რაღა შეადგენს. ბორჯომში და, კროფი, ლიკანის სანატორიუმში მცურნალობის „სასაუფლებრივი“ მდებრიანობის უზარეო მაგალითის მოყვანა შეეცდოდა. შთაბეჭდილებათა წინგებით, ანგვარი მაგალითების აღწერი. და განა მარტო წყლით, ახანახებით, და სხვადასხვა პროცედურებით კარგად მოუყობილი მცურნალობა აყენებს ლიკანის სანატორიუმს მოწინავეთა რიგებში? ლუკანელმა მედმულეგმა ერთ-ერთმა პირველთაგანებმა საბჭოთა კავშირში, მოაწყო ავადმყოფთათვის გადაუდებელი ქირურგიული დამზრება, ან როგორც მედიცინის ნახე იცივანი „გორჯომი-ული ჩარევა“.

ერთათ, ავადმყოფს თუ დამსვენებელს სანატორიუმში ყოფნისას შეეშობა რაიმე გარეულება ან, რაც ხშირია კვებს წყლით დადავებულთა შორის, პერფორაცია ანუ კვების გაჭრეტა. რაც მოითხოვს სასწრაფო ოპერატორულ ჩარევას. საერთოდ, ასეთ შემთხვევაში ავადმყოფი სანატორიუმიდან მიხვევა მახლოებულ საავადმყოფოში, ლიკანის სანატორიუმს აქვე საფუარე ქირურგიული საავადმყოფოში. მისი კოლექტივი გამოკიდული გენიოს მედიცინის მეცნიერებთა კანდიდატის არილი გრისოლის ხელმძღვანელობით დამსვენებულთა შორის დიდი პოპულარობითა და პატივისცემით სარგებლობდა. ამ კოლექტივის მანდიელ შემოხას წყუებს სანატორიუმის კონსტრუქტორი ავდენიკოვი ვ. დ. გრისოლია.

ერთმა გვიხილბა, რომლის მოწვე ჩვენ ვახდით, ძალზე ავადმყოფი, სანატორიუმშიდან გააწერის წინა დღეს, დინაბსკლი რეინგებულ, თედორე იონავიო მოუშენებლად ელიდა ქირურგიულ კამბენთან ოპერაციის დამთავრებას, რათა ქირურგ არილი გრისოლივან „მასხმსოვრედ“ გადაეღო ფორტორბათი.

—სიცილებს დადამარჩინა,—ამართლებდა თავის სურათელ რეინგებულ მენა.

— ჩვენი, — აღტაცებით განაგროვბდა იგი, — ჩემი გამოვანმართებლის ინილი არავის ჭქონდა, გამოგობტადებით, და მეც ძალადაც მწიფივდა. ჩვენმა არილი კლინიკისწინა წინამხედინა... როგორ არ უნდა უთმოდებდ მას... ბორჯომში წყლით მისილი ჩამოვიდე, კაცის ფერი არ მეღო. ახლა კი ზომ ხე-დებით, როგორც ერთილი ვბრუნებები. ვინ.

ასე ხრუნდენ ბორჯომს ავადმხიან — ამ ყველაზე ძვირფას პატივსახე.

წინათ ბორჯომი, „რჩვეულ“ სასოვალოების — ბუჩქნაბი — და „მიდი“ თავადების — დროსტატების და დასვენების ავადმყოფი ცნობილი. კურორტის კეთილმოწყობაზე კი არავენ ფიქრობდა. საცდელიყო ვარაუდობდა კურორტის შენებას მხოლოდ და მხოლოდ ახანახებითა და წყლით საცდებლების შემსახლით. მაგრამ თუ როგორი იყო ეს შემოსავალი, ჩანს ბორჯომის ერთ-

ბასული საუკუნის მიჯნაზე ერთი მოგზაური წრება ბორჯომის შესახებ: „ოფიციოლურად და იურიდიულად ეს ქალაქი კი არ არის, არც დაბას, იგი დასალმებელი პუნქტია, სადაც მუხმედი მსოფიარბთა რაინდობა 100 ლბას აღწევს“.

ახლა კი ბორჯომში ყოველ წელს ქვეყნის ყველა ფთხობად მარტო 20.000-ზე მეტი დამსვენებელი ჩამოდის.

დადიბარი კურორტის კეთილმოწყობად, ლაპაბ ქუჩებში, სვირნობთ პარტისა და ბაღებში, ათავადიბრები სანატორიუმებსა და დასასვენებელ სახლებსა და რწმუნებდით, რომ ახლა ბორჯომი რუსსალეკისა და მიილი ქვეყნის ერთ-ერთი ყველაზე განთქმული საგარეო ცენტრი და ხალხმრავალი კურორტია.

...ჩვენ ლიკანის პროექტორთა სანატორიუმში ვართ, თვალწარმეტე ბორჯომის ხეობაში რომ დამწიროვდებინა ნამდვილი კომპანიატა. სანატორიუმის ორი დიდა თითქო შენება ლაპაბად მიჩანს ფიქვის ტყის შუქ მწვენი ფონზე. ვარ დროულად აქ მცურნალობს ხეობის დემიანი.

სხვადასხვა პროფესიისა და ხრუნდების ადამიანები ზღვებთან აქ ერთმანეთის, და მათ შორის ხშირად მგარდება ზოლზე მეგობრობა.

სალაშის ჰაერისა დაფასთან ჩვენ შეხვდებით სახლოვან ნოვოტროის სტალინური პრემიის ოთახის ლაურეატს მიილი ფოლსისს და სოლმენიოვი-ოსტელ ტრატორისტის მარე ხაზინს. გამოჩენილი რევოლუციონერის „ჩამქობილი კოსმოსში“ ალონო აკადემიის ქალმშობი, ინჟინერი ვლდემ ჯვარცივი და ზელიაბინსკის მეტალურგიული კარხნის დირექტორი კირილ ტოკოვიი კლუ-

ლიკანის სანატორიუმთან მიეწყო მინერალური წყლის ახალი წყარო.

ერთი ისტორიისის შემდეგი ცნობათ: „გოლოვინის დროს ჩამოსულთა რიცხვი შემცირდა 52-მდე და შემოსავალი დაჯარა 205 მანეთამდე“.

საპატორიუმ ბორჯომის წყალი დიდი რაოდენობით გაქონდათ რუსეთის მრავალ ქალაქში და სახლვარჯრეთ. მისი მაღალი ხარისხი არავითარად აღინიშნა მსოფლიო გამოფენებზე, სადაც იგი ხშირად აღებულია პირველ პრემიასა და ოქროს მედალს.

სანატორიუმის მედიცინა კომპლექტური, რომელიც უზრუნველყოფს ახალგაზრდა ნიჭიერი სპეციალისტებისაგან შედგება, თავის მუშაობაში ათავსებს და წარმატებით იყენებს კომპლექსური მკურნალობის მეთოდს, დიდი ფიზიოლოგის ი. პ. პავლოვის მოძღვრების საფუძველზე. ბორჯომის წყალი მკურნალობას ავსებს სამედიცინო მეცნიერების უახლესი მიღწევების გამოყენება, როგორცაა სისხლის დანაწევრებული გადასხმა, ელექტროსიხების პროცედურები, სამკურნალო ფიზიოლოგია, ტალახის პროცედურები, სამკურნალო კვება, გადამწერება რუმინაიკების მეთოდის მიხედვით, აგრეთვე ომერატული ჩარევა. ყოველივე ამისათვის სანატორიუმს აქვს კარგად მოწყობილი სამკურნალო დიაგნოსტიკური კაბინეტები. წყლის პირველი სანატორიუმთან მიეწყო ბორჯომის წყლის მინერალური აბანახები.

მაგრამ ის რაც უკვე მიღწეულია, ლიკანელს მიანიათ განვილი ეტაპად.

— წინ უნდა ვიყოფიაროდეთ, — ამბობენ ისინი და მუშაობენ მკურნალობის მეთოდების სრულყოფაზე, მისი ეფექტურობის ამაღლებაზე.

როგორ შეიძლება შევალეთ ამას? მხოლოდ მუშაობით შრომით, თავდადებათ ყოველდღიური შრომით, და ლიკანელები მუშაობისას სწავლობენ. ლექციები, საუბრები მედიცინის უახლესი მიღწევების შესახებ, ი. პ. პავლოვის მოძღვრების შემსწავლელი წიგნები, შეხვედრები იტალიელი ცნობილი მეცნიერებთან, სამედიცინო კონფერენციები — ყოველივე ეს ამდიდრებს ცოდნას, გვემარაგებს სრულყოფილად ავითვისებთ მკურნალობის ხელოვნებას. სხვათა შორის სანატორიუმში იფიციალი გქმნის, რომელიც არ მუშაობდეს რომელიმე სამეცნიერო პრობლემის გადაწყვეტაზე.

— ამჟამად ბორჯომიდან ავადმყოფების 95 პროცენტი ბრუნდება საგრანობლად გაუმჯობესებული ჯანმრთელობით, — გვეუბნება სანატორიუმის მოვალე გქმნის. ე. კაჭავაიაძე და შენდებ დარწმუნებით დასძენს: — მიზანდაღიასა ზეთ, და მიეღწევათ ყოველ იმას, რომ წვენი სანატორიუმთან ყველა დასვენებულ დაბრუნდეს შრომის სრულიად განმრთვით.

ეს დიდი კეთილშობილიური მიმწარმედა, რომ ლიკანის სიტყვა არ არის, მტკიცებდა თუნდაც საკმარისი პრობლემის ორი სიგელით, რომელიც მიიღო სანატორიუმმა ავადმყოფების კარგი მომსახურებისათვის. ეს სიგელით ლიკანელს კანონიერი სიამაყის გრანობით, ლამაზ ჩარჩოვით მოუთავსებიათ

ლიკანის პროფკავშირთა სანატორიუმის მეორე კორპუსის ხედი.

და უფროებენ, როგორც მსხვილი დოკუმენტის, რომელიც ავალბის მათ განწყობილებს სრულად ავადმყოფთა მკურნალობა.

როდესაც გქმნა-მალწილობის რთული მუშაობის გვერთადაი, რაღაც იდებების აუხსნელი ასოციაციით მივიღო იმ დასკვნამდე, რომ არსებობს რაღაც საერთო, ბუნების გარდასწრებული და ბორჯომის სამედიცინო პრესიონალს შორის. ისინი ავითებენ კონსენზუსის მშენებლობის ერთ საერთო საჭეს. სარწმუნო არების მშენებლები აძლევენ წყალს წყალმომწვრებულ მიწებს, ავიცხლებენ მათ, ხოლო აქ მინერალური წყლის გამოყენება ადამიანთა ჯანმრთელობის სწრაფად აღდგენის საშუალებაა, ხრდის მათს ცქერებას.

პარტიის XIX ყრილობის დირექტივებით გათვალისწინებული ახალი სანატორიუმების და დასასვენებელი საოლტის მშენებლობა; მათე უწყვეტყოფილ და უახლესი სამედიცინო მოწყობილობით და მათი მუშაობის კულტურის ამაღლება. ყოველივე ეს აისახება ბორჯომის შემდგომ განვითარებაში. უკვე უახლეს წლებში გადაწყდა კერძობის განვითარებისა და კეთილმოწყობის მრავალი გადამწყვეტილი ამოცანა. გათვალისწინებულია აქ სანატორიუმების, სასტუმროს, კაპსინაბრის და ახალი სააბანაო შენობის აგება. ბორჯომის მახლობლად, სოფელ ლიკანში შეიქმნება მეორე ბალნეოლოგიური ცენტრი, ახალი სააბანაო შენობათ.

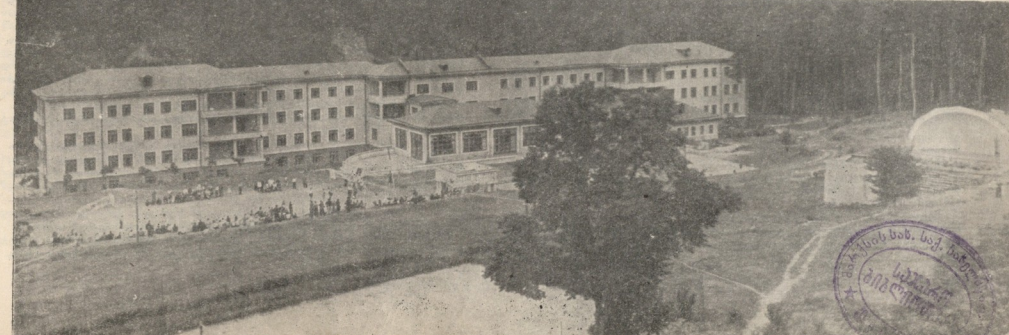
წელს დათავრდა ბორჯომის ახალი ვაჯლის მშენებლობა.

წელს დათავრდა წყალსადენის მაგისტრალის მშენებლობა, რაც კერძობის და ქალაქის წყლით მომარაგებას ორჯერ ხრდის. მნიშვნელოვანდ უზრუნველბა პარტიის და ქუჩების ელექტროფიკაციაზე. მალე პარტია გაშენდება სასახლეო ესტრადა, ახალი აპილიონები წყაროებზე, ხოლო საცალმეო ბილიცებზე დასვენებელთათვის ფინანსტურები.

ბორჯომის ხეობის შედარებით მცირე ტერიტორია, მდიდარია კვარტცებითა და სამკურნალო ადგილებით. როდესაც სასაზღვრო მოკონებებს ძრავენ ჩვენი შრომითა-საყვარელ აზარალები ბორჯომი და წაღებენ, ლიკანი და ქვეშეობი, ახალბადა და ცემი, ლბანი და მუთამზე, ბატკიანი, ტბა, ციხისკვათი...ჯანმრთელობის ეს ნამდვილი ძრები უბრუნებენ შრომის ათსიხით ადამიანს.

ამიტომ სასქებით კანონიერად უწოდებენ ახლა ბორჯომის ხეობას — ბალნის ჯანმრთელობის ხეობას.

ფოტო 8. კვირიკაშვილისა

გიორგისი რევოლუციონარი და პაპზიკოშვი

კვლიანი ზამბახიძე

1864 წლის 31 მაისს დილით, პეტერბურგში, მიწანიის მიედანზე აღმართულ ფიციანზე შეიქმნა ერთგვარებაში ვაჟი მარტო გამოწვეული, გახანდა, შერაკები აიყვანეს და „სამარცხენო მოძრაობა“ დაიწყეს. ჯგუფის ხელს უწყობდა ქვედა მოსახლე, პეტრე ჩაიშვილი. ვაჟი დედა წარწერი „სახელმწიფო დამანაშავი“ და ხელნაწი რკინის რკინიგზის ხაზოვანი, გულზე ხელნაწი-კრედიტული პატივარი სემიპეტოვს უყვარდა და ამ ბოთლს.

საშა ალექსიანი მოწოდებული განაგრეს კონსტანტინე, „დაშინავე“ გარ-შემო ჩინებულად და იქ შეიქმნა აკადემიური ფიცარი. ფიცარიც პოლიციისგან და გარდაცემების თვის განმარტავდა. ცენტრალური დაშინავეს „მეგობარი“ მცირეობისგან გულზე იდგა. განაგრეს წარსულის შემდეგ ჯგუფის პატივარი ხელნაწი შეიქმნა, დაიწყო და თავზე ხაზით გადატანა. ეს, პატივარი „მოქალაქეობრივი სიცილიტობა“ დახატა ნაშინად.

მაის შემდეგ „დაშინავე“ საფლავო ტარტაში ჩაიხვეს და განდარტების თანხვეთი ციხისთვის შორეულ ვაჟს ეკუთვნის ამ დროს, იქვე მყოფი ახალ-გაზრდა თავგანსაქმებულები პატივარს ეკუთვნის თავსებულების ცხოვრებენ და ჯანმრთელობის უზრუნველბენ, ხოლო რუსების ბოლოდ მოწინავე ახალ-გაზრდას 60 - იანი წლების ცნობილი პუბლიცისტის და კრიტიკოსის ზაიცივის სახით დიეს დიხა „კოლოკოვიში“, რომ თავდადებით იბრძოდებდა მის ხაშის გამარჯვებასთვის.

ეს პატივარი, დიდი რუსი რევოლუციონერი და სოციალისტი, ნიკოლოზ გაბრიელის-იე ჩერნიშევსკი იყო.

მიმდინარე წლის 24 ივლისს, ჩენი დიდა სამშობლოს მშობიანებლად ღრმა სიყვარულისა და პატივისცემის განიხილთ აღნიშნა ნ. გ. ჩერნიშევსკის დაბადების 125 წლისთავი.

ჩერნიშევსკის სახელმწიფოებრივი ძვირფასი საბჭოთა ეკვიპირის ხელნაწიდან, რადგან იგი სახელგანთქანი „მეგობარი“ იყო, რუსების XIX საუკუნის რევოლუციონერ-დემოკრატთა იმ შეხვედრის რაზმისა, რომელმაც დიდი როლი ითამაშა რუსების რევოლუციური მოძრაობის განვითარებაში, ამიტომ ფასილდებენ მას ესოდენ, მარტის-მ დღეებისთვის კლასიკოსები.

ქ. მარტის დიდი რუს მცენებრისა და კრიტიკოსის უწოდებდა ჩერნიშევსკის და ერთხელ მისი ცხოვრების და შიდაწერების შესახებ ცალკე წიგნის გამოცემაც დაწერა თავს.

ღრმა პატივისცემით იყო გამსვენებული ჩერნიშევსკის მიმართ ნ. ა. დლინისა, ნ. ბ. ტატიშჩინისა იგი, დიდი რუსი ხალხის სახელგანთქანი შიდათა შრის მოიხსენია.

ნ. გ. ჩერნიშევსკი დაიბადა 1828 წ. 24 ივლისს ქ. სარატოვში. იმ დაშინავეს მან განაზრია, ხოლო პეტერბურგში უნივერსიტეტი, რომ შემდეგაც 1853 წლამდე მშობლიური ქალაქის განსაზრია მანაქმედებულია რევოლუციონერების რაზმის დასაფრთხილებლად იგი მალე სახელგანთქანი „მეგობარი“ დაიწყო. რუსულად წოდებდა ჩერნიშევსკი თავსაქმედებული დიდი რუსი ურთულ „სოციალისტი-ენეი ზაიცივი“, რომელი 1856 წლიდან „სოციალისტი“.

რევოლუციური იდეების პროპაგანდისთვის მისი მთავრობა 1862 წლის „სახელმწიფო სოციალისტი“ დროებით დახურა, ხოლო ჩერნიშევსკი პეტერბურგის ციხეში ჩაიხვედა. თანდათან იმ ჯგუფისაში დიდი რევოლუციონერების ნებისმიერ ვერ გატანა, ტყვეობაში იყო თავს მარტის განაგრეს და წინა-მარტის არც დატოვებდა რომელიც 1863 წლის „სოციალისტი“ დაიწყო.

1864 წლის ჩერნიშევსკი შეიქმნა ქალაქი კარაგანდის, მაგარი პატივარის ვაჟის დამარცხების შემდეგ, განთავსებულია სიცილიტად; თანდაშინა იგი შორეული ციხისთვის ეკუთვნის დაიხვედა, რუსი რევოლუციონერების რაზმდემოკრატ სიცილიტად მის გატყვის მოწყობა, მაგრამ ეს ცდა უკეთესობის ჩაახლოდა.

ნაყოფისთვის და ახლომდებარე, განსაკუთრებით კი ცნობილი ქართველი ნიკოლაიშვილის, ჩერნიშევსკის იდეურად და პრაქტიკურად, ნიკოლაიშვილის იდეოლოგიის შედეგად 1883 წ. დიდი რუსი რევოლუციონერი ციხისგან ნ. ბ. ტატიშჩინის დაგვიანებებს, სადაც იგი მოიღობის მეთავალმჯობრობის კვლე ცხოვრობდა. ჩერნიშევსკის მიხედვით 1889 წლის შემდეგ მიმოიღობა სარატოვში დაბრუნდა, მაგრამ იგი მალე ახალ ვაჟს და იმავ წლის 29 თებერვლის გარდაიცვალა.

ნ. გ. ჩერნიშევსკი ბატონობისა და მისი დედანაშობის შერიგებულ მტერი იყო, როგორც ვაჟების რევოლუციური იდეოლოგიების განმარტავდით, იგი ხალხისთვის მიერის უფროსად გადაცემის მოთხოვნის, თანაც ცნობილი პროკლამაციის — „სახალხოვნი გლეხის“, დიდი რევოლუციონერი ხოლმის მიხედვით უფროსად რევოლუციონერი აგრარული მოძრაობის მხარდებდა. იგი და ურთულად მარტის რუსული რევოლუციონერების დასაქმებისა, ბურჟუაზიული რევოლუციონერების მიხედვით იგი მშობლიურების კატაქლიზმის, ბურჟუაზიული რევოლუციონერების დამაბნობის და ხალხის ბატონობის დასაქმების-საკეთ.

ნ. გ. ჩერნიშევსკი XIX საუკუნის კლასიკური რუსული მეტარაღობის რუსული ფილოსოფიის დიდი წარმომადგენელი იყო. იგი გენიალური გამარტავდებით იყო იმ შესანიშნავი მეტარაღობის დიდი დამამტავრებელი ტრადიციების, რომლის ფორმებზედ იყენებდნენ დიდი რუსული რუსული, გეოგრაფი და ზღლიანი.

ჩერნიშევსკი ამტკიცებდა, რომ ყოველი ფილოსოფია პრაქტიკული და ფილოსოფიის საშუალო იმ პოლიტიკური პარტის წარმომადგენელია. ამიტომ, იგი თავის ფილოსოფიურ შემდგომებს ირავსადაც უკავშირდება წარმომადგენელი ბრძოლის ახალი, მიხედვით საზოგადოებრივი წიხისთვის დამარცხების ჩერნიშევსკის სოციალ-პოლიტიკური და ფილოსოფიური მსოფლიოგეოლოგიან გამამარტავებელ მისი სოციალური, ეთიკური და ესთეტიკური შემდგომების.

ჩერნიშევსკის შექმნა მეტარაღობის ცხოვრების იმ მწყობრი თორია, რომლის საფუძველიც იგი ხალხად და დამარტავდებით ჩამოაყალიბა მან თავის ვერსიულად, მიხედვით „სანაშენიანების სიცილიტების ესთეტიკური-სოციალისტიკური შესახებ“.

ხელნაწიდან, დემოკრატის საკითხების მიხედვით „მეგობარი“ ჩერნიშევსკის ნათელი იდეოლოგიური ცხოვრების საყვარელი და ამტკიცა, რომ ხელნაწიდან თავისი ფსხვიანობა რეალურ სინამდვილისა, დამაბნობა მარტ-

ტიკულ, საზოგადოებრივი ცხოვრებისა და რევოლუციონერ. ამიტომ იგი, მწიფის შემდგომების, ცხოვრების განხორციელების, მის რევოლუციონერ-გარდაცემის უნდა განხორციელებული.

ახივები რევოლუციონერ-დემოკრატული მოთხოვნა გვიდენიდა ჩერნიშევსკის შემდგომების კრიტიკაში, რომელიც მისი რწმენით განხორციელებული იყო ილაშქრებას უკეთესი ჩამორჩენილობის წინააღმდეგ მწიფისა და თავის მიხედვით იყენებდა იმ დამარტავდებით განხორციელებული, რომელიც ხალხის წინამდებულების უნდა იმედობდა.

ცნობილია, რომ დიდი რუსი რევოლუციონერი, მეტარაღობის საყვარელიც იბრძოდა თავისი მოწინავე იდეების პროპაგანდისთვის. ამ დიდ ხალხის ხაშის განხორციელების მისი შესანიშნავი პუბლიცისტური რაზმების და განსაკუთრებით რაზმის „რა ვეკითხა“, რომელიც რუსული მეტარაღობის პრობის განვითარების სახელგანთქანი წარმოადგენდა ანა მარტის თავისი შესანიშნავი, ანავე წინადა მსატარალო დარჩენილიყო.

ეს რაზმი რევოლუციონერული იდეოლოგიის, ისე სხვა რწმენისა და კერძოდ, ქართველი ახალგაზრდობისთვის ამ ახალგაზრდობის მათ წარწო, მის, გახლდა საუკუნის 70-იან წლებში, ფარულად ცნობილია ნიკოლაიშვილის მიერ თბილისში მოწყობილი, ქ. წ. „ივანეის ბაზლიკისთვის“, რომელიც იმ დროს თავსებულები პოლიტიკურ კლუბს წარმოადგენდა ჩენიშვი და ამიტომ მეთვის პოლიტიკური პარტიების თავდასხმებისა და განმარტების შემდეგ იგი სახელად დახურა.

გასული საუკუნის 60-70-იანი წლების მოწინავე ქართველი ახალგაზრდობის გატყვევების იყო ჩერნიშევსკის არა მარტო ამ რაზმის, არამედ მისი მცენებელი შრომებისა და პუბლიცისტური წერილების, რომლებიც უმთავრესად ურთულ „სოციალისტი“ იმედობდა.

ნ. ნიკოლაიშვილის განხორციელების შემდეგ ამ ახალგაზრდობის არა ერთი იმედობდა, რომელიც მისი რწმენის, რადიკალური ხაზების დამტკიცებელი იყო მისი (ქ. ბ. „სოციალისტი“ ნ. გ. ჯიხიაშვილის მარტის რწმენის, მისი სიცილიტების სხვაში, მასზე დავისაზე, ეს იყო ამ ახალგაზრდობის, რომელმაც პეტერბურგში 1861 წლის რევოლუციური გამოსვლების აქტიური მონაწილეობა მიიღო და რომლის მთავარი მარტო (ქ. წერილები, ნ. დლინის, ბ. დლინის, ნ. ნიკოლაიშვილი, ი. იბრაჰიმოვი და სხვა) ახალი ურთიერთობის იმედობდა. ნ. გ. ჩერნიშევსკისთან და მის რწმენის. და ისალო შეიქმნა განხორციელებული ახალ-გაზრდა ქართველი ჩერნიშევსკის ფაქტში ხელნაწიდან აკრეფილ რუსების რევოლუციური-დემოკრატული მოძრაობის მეთვე მეთაურს, ნ. ა. დლინის-დღეს, რომელიც ქ. მარტის რუს ხალხის განთავსებულ შიდას უწოდებდა.

ჩენიშევსკის „სოციალისტი“ იყენებდა გახლდა ნიკოლაიშვილის 60-იანი წლების ქართული ინტელექტულის იმ წინამდებულები, რომელიც ვერ ეტყობა ჩერნიშევსკის „სოციალისტი“ მოთხოვნის უფროსად თავისი ბატონობის განხორციელებული ჩერნიშევსკის საზოგადოებრივი-ესთეტიკური შემდგომების პროპაგანდას.

დიდი რუსი რევოლუციონარისა და კრიტიკოსის მეტარაღობის აზრები მისი უმეტეს ძვირფასი იყო ქართული მწიფისთვის წარმომადგენელი იყო, რომ ითვლებდა ჩერნიშევსკის ვერ კარგად საშუალო წლების დასაწყისში განთავსებული საკანონო იდეოლოგიის მის მიხედვით, ეს მიხედვით, 1855 წლის, რომელიც ჩერნიშევსკის „სოციალისტი“ მოთხოვნის უფროსად თავისი ბატონობის განხორციელებული ახალ-გაზრდა, და წინადა მსატარალო მწიფის განვითარების მერსიკიხეზე მრავალ რამდენობის ურთიერთობის დიდათიან რთავს ჩერნიშევსკის ფილოსოფიური, სოციალისტიკური და ესთეტიკური შემდგომებისა ვაჯენის განხორციელებული აკაცი და გიორგი წერილობის,

რობიო ჰუქონ დახვეწა

ტანი ალვის ხეს უფავდა. შავი თვალები — ნახშირის, როცა წავიდა მსახურად გრაფი რინარდის სახლში. მოხუც გრაფს ჰყავდა ასული, როგორც ზამზახი ნახი. მალე შეიტყო მსახურმა ქალის ტრევილის ფსიხი: ზაფხულის დამით, როდესაც კვირტი ხისნება ფართოდ, თავის საყვარელ ვაჟეციუმ შეხვდა ტყისპირად მარტოდ. — დამივიწროვდა სამოსი, გილი, ვიწრო მკეცს კაბა, ხეს ვარდისფერი ლოკეციუმ მიფერმკრთალდება სწრაფად. თუ მამაჩემმა გაიგო ის, რაც ჩემს შორის მოხდა, ვიდრე თვალს დახამამებზე, ჩემზე დაკვიდებს კობტად, სწორი სარკმლის წინ დადევს, დამე რომ მოვა ბნელი, სარკმლიდან ძირს დაკეცვები — მტაცე ორივე ხელი! მზის ჩასვლის შემდეგ ვაჟკაცი იყო ჩასვლის წინ მდგარი.

ინგლისური ხალხური ბალადა

ქალმა ძირს გადმოიხედა: დიდა ნათელი მთვარის, ძირს გადმოეფა უშიშრად წითელ ნაბადზე ქალი, გატაკებაც აქ შეაშველა მკვლავს ღონე და ძალი. ტყეს მიაშურებს საქართველად არცერთად გვაში ტყის ფთოლგნს შორის ასულმა მოხა ღამაზი ვაჟი. დამე გათავდა, გათენდა, მზე ამობრწყინდა დილით, გრაფ რინარდს გამოეღვიძა — მამიდ ჰქონიყო ძილი. რისხვით მოუხმო მსახურებს, ყველა შეკრება ერთად: — სად არის ჩემი ასული, რატომ არ მოდის ჩემთან? სისწრაფი ვნახე უქმური, დადგე ჩემთან ვარ ამით: ჩემი ძვირფასი ასული ზღვას გაეტაცუნა ღამით:

მკვდარი იყის თუ ცოცხალი ქალი მომგვარებ ახლაც, თორემ ვერ ვაღმირჩიებთ სვეტზე დაკვიდებულ მკვლავს ექვსდღენ წაღებულ, წაქეცილებულ ჩრტყდენ ბოქმინარს და ყანას. ბოლოს ერთ ტყემს მიავებს — ყრბას უმღეროდ ნანას. გრაფმა ყრმას ხელი დაავლო, კარგი ბიჭია, ხედავს: — მამაშენს ჩამოვარჩობდი, მაგრამ რა უფო დედას? კოცნა დაუწყო პატარას, ღიმი დაადავა სახეს: — რონის ჰუდს გარქმევე სახელად, ტყის ჩრტყერის სახელად, რივე უმღერის ბალახებს, ჰურის თავთავებს — რიგი, რივიც—რობის ჰუდს, თუცე ცოცხალი, სად განანდა იგი. არც სასახლეში, არც კოშკში, სადაც თავადი ხსობლობს — ის დანაბდა ბნორ ტყემს ტყის ზამბახების ახლის.

თარგმანი ინგლისურიდან
გიორგი ბაჩიალიძემ

ანდრე ფერდინანდი, კარლ ფორტიანოვი და სხვა ქართველი სამოქალაქიანელები. მაგრამ ყველაზე ახლი ჩერნიშევსკისი, როგორც პირადი მეგობარობის, ისე ეპიკურ ურთიერთობის თვალსაზრისით ნ. ნიკოლაძე იმყოფებოდა, თუმცა რუსი მანქანალების შემდეგუფლავდა რევოლუციური მთავრების საზოგადოებაში ჩაბრუნებას და რუსეთში დაბრუნებას.

ნ. ნიკოლაძე თვითონვე კარგად განიხილა ჩერნიშევსკისი მთავრების ქვეყნის დასაბრუნებელი კარგა ბარათის თვის საპროგრამა: „...შემოსილი დაგარწმუნო, რომ ჩემთვის უსაფრთხო ბედობებზედა ჩავფიქრებდი რიოთმე გასამოწყობო, ან სარგებლობა მაგობარით თქვენ, ყოველფე იმის ნაცვლად, რაოდენ თქვენდა დააღუფლებდი ვარ ჩემი ცოცხლობა და ზნობრივი განვითარებისათვის. ყოველ თქვენ დაავლებდა და ჩემთან მომართვის ვეულ და ურედლობის ჩავსული ბედობებ შემიხებდა; თუნდაც ნაწილობრივ, თუნდაც იმხანა მანვე შეამოხუფებო თქვენთან ვალის სამართი.“

როგორც ვთქვით აღდურ მეგობარობასთან ერთად, ჩერნიშევსკისი და ნიკოლაძის პირადი მეგობარობის ძლიერი გრძობაც აკუმირებოდა. მეგობრობის ამ უანაგვი გრძობით იყო გამოიყვლით ის, რომ 1852 წლის აგვისტოში ნ. ნიკოლაძე ნადავლი პირთფილად მოკვლად დაატყობილებული ჩერნიშევსკისი ოჯახს, ხოლო 1852 წელს, ციმბირის გადასახლებიდან დიდ რევოლუციონერებს დაბრუნების საქმეს მთავდა სათავეში და გამარჯვებით დასრულდა იგი. დიდი რუსი მეგობრის განავიჯვლებული აღფრთოვანებულ ნიკოლაძეს გაზეთ „ნოვოე იობრენიეზიესის“ საფარველი წერილიც კი დაუმზავებია, რომელშიც იგი მკობაველს სიხარულით ულოცავდა ჩერნიშევსკის დაბრუნებას. მეფის ცენზურამ მამამ ამ წერილის დაბეჭვდა აკრძალა და მისი გამოქვეყნება მხოლოდ ჩვენს დროს გახდა შესაძლებელი.

წარმოებულ მეგობრობის ამ უანაგვილად უფროსი ნიკოლაძის და ნიკოლაძის შვილები 70-იან წლებში აბაღვის ეპისკოპოსის ციმბირის თაბის პარტულ საბიჭრობაში სალომეზე, ნიკოლაძეებზედა წუთიკიხვად აგდებები ჩერნიშევსკისი რომანთან, რა ვაკეთოთ? — დასარგებლს წერილობდა. ამ რომანის შესახებ, ხოლო ნიკოლაძისის უწინაშესდების ქართველ სტუდენტებს თავიანთი მშობლიობის თაბისა დემონსტრაციულად გამოეხილნენ მჭირთა ჩერნიშევსკისად დადი სურათი, თუცე ამბიკიხვის შაი სახსტე ქვეყნის მთელად.

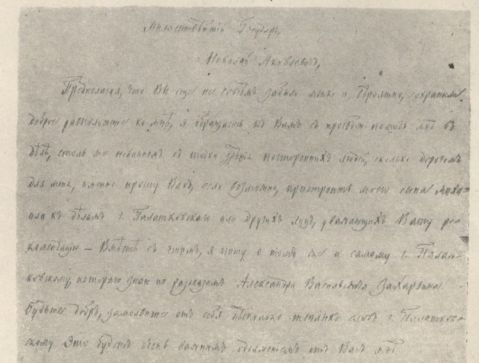
ღლილი ნომრების შესახებ, როდენ მასში ჩერნიშევსკის წერილები წიკიკიბა.

1859 წლის 23 ოქტომბრის ჩერნიშევსკის გარდაიცვალა. მეფის ცენზურას, ამის შესახებ ცნობების გამოქვეყნება სახსტეკად უკრძალავდა რუსი ლიბერატორის ნ. ნიკოლაძის განმარტობი, ჩერნიშევსკის გარდაცვლების შესახებ სულ ირთოდ წერათ: ყოველთა დაბეჭვდილი რომელიცდა გაზეთში.

იმდროინდელ ქართველ მოწინავე ინტელექტუალებს მხოლოდ ის მოეჩერებოდა, რომ გარდა „თავბრუნ“ დაუბეჭვდა ასეთი ცნობა: „წარსული თვის უკანასკნელ რიცხვებში გარდაიცვალა რუსეთის გამოხილული მწერელი ნიკოლაძე განარბილდა-ზე ჩერნიშევსკისი.“

მეფის ცენზურის ამ არადახმანებრმა სისხსტეკმ, ცხადია, ვერათელი დააკლ ჩერნიშევსკის მთელობრბას.

რაც დიდ გავილდა, მწიგნობლო სეყვარული და პატრიოტეკმა დედი რუსი რევოლუციონერის და მეცნიერისაბედა სულ უფრო და უფრო იზრდებოდა. მაგრამ ჩერნიშევსკისი დიდი დავწლის დიხსებული დფუსება შესახებუბლო ვახდა მხოლოდ ჩვენს, საბჭოთა ეპოქაში, როდესაც სინამდვილედ იქცა ოცნება იმ „ნაბედა და ბრწყინვალე მომავალზე“, რომლისთვისაც წაუღიდადი მისიღე წარსულში ასეთი დიხსებული თვალდაბნობი, სინამკეთილი და ვრცელობითი იბრინდა დედი რუსი ხალხის მარად უფრედა შველი.

5. ჩერნიშევსკის წერილი ნ. ნიკოლაძისადმი (ნ. ნ. ნიკოლაძის არქივიდან).

ლოპოხის გარეგანი

მარმარილოს კარიერის № 5-ის სურათი ხელი.

თელიდან 60 კილომეტრის დაშორებით, კავკასიონის მთაგორების სამხრეთ ნაწილში, მდინარე ლოპოხის ხეობაში მდებარეობს მარმარილოს საბადოები. ზღვის დონიდან 1900 მეტრის სიმაღლეზე ეს საბადოები. მილიონ კუბომეტრებით აღრიცხავენ ამ შესანიშნავ მარმარილოს მარაგს.

მარმარილოზე დიდი მოთხოვნა ჰქონდა კვეყანაში, ლოპოხის მარმარილოს საბადოები აღმოჩინა ცნობილი მთავლებმა ალიომა ჯაფარიძემ 1928 წელს. მრავალი წლების განმავლობაში მიმდინარეობდა გეოლოგიური კვლევა-ძიება და მხოლოდ 1938 წელს დაიწყო მარმარილოს ნაწილობრივი დამუშავება. უგზოობა, კარიერთან ცუდი მისახველი, მეტად აწელებდა მარმარილოს დამუშავებას, ამიტომ იყო რომ შიგლი რიც წლების მანძილზე ლოპოხის მარმარილო ხელით მუშავდებოდა და ისიც მცირე რაოდენობით.

გზის მშენებლობა 1951 წელს დასრულდა, აწელ პირობებში გააყვდათ მშენებლებს ეს გზა და დიდ შრომა დასკრდათ რომ დედობა ბუნების წინააღმდეგობები.

და ამ გზით კარიერთან ავტომატურად ატანდ იქნა მექანიზმები: კომპრესორული დანადგარი, ტრაქტორები დტ-54, მტვრიავი კრანები და სხვ. ამის შედეგად კველა შრომატევადი საშუალებით უკვე მექანიზირებულია. თუ აქამდე ქვისმოთღობებს პრიმიტიული საშუალებებით ამოქონდათ ლოდები, ახლა მათ ხელით აქვთ მექანიზმები, რომლებმაც შრომისწარმოფერება სამკერ უფრო გაზარდა.

მოქნივე ქვისმოთღობები ტ. ელოშვილი, ბ. ნაბაკური, გ. კირვალიძე მოხერხებულად დამუშავების ყოველდღიურ ნორმას 400 %-ით ასრულებენ. მათ არ ჩამორჩებიან მარმარილოს მადარების შიფერები ვ. მამალაშვილი, რ. ხეველიანი, ი. თარაშვილი და სხვ., რომლებმაც მარმარილოს ლოდები მეტად რთული გზით გადააქვთ რკინიგზის საფურცელზე.

აქ, მაღალ მთაზე, სადაც უწინ მხოლოდ ალბინისტები გამოინდებოდნენ ხოლმე, დასახლდნენ ლოპოხის მარმარილოს ისტატები. ახლანა აწენდა ორხართულიანი ქვის მწნობა, რომელიც 28 თაობისაგან შედგება. დაწეებულა კამიტალური წყალსადენის მშენებლობა, მოკლე ხანში დასდამგენ დოზების ელექტროსადგურს.

ავტობიბლიოთეკის, რომელსაც მართავს მექანიკოსი ვ. მეგრელიშვილი, გადააქცნ მარმარილოს ლოდები რკინიგზის სატვირთო მოედანზე.

ფოტო და ტექსტი ვ. ჩერკასოვისა

საბჭოთა უკრაინის ლიკვირება აღმავლობის გზაზე

ლივია რიზიკა

უკრაინის საბჭოთა მწიღების კავშირის გაქვების თავდადების მოთხოვნა

მიმდინარე წლის შემოდგომაზე კიევი მოწყვეტილი იქნება საბჭოთა უკრაინის მწიღებაში მორიგ III კრილითა, ერთობლივი ლიკვირების დგანს საბჭოთა, არმომღებ მოიყვანს მრავალრიცხოვანი ლიტერატურული ცხოვრების სხვადასხვა მხარე, მთავარ შემოქმედებებზე და თვითრეული პრობლემებზე, რომლებზე უკრაინის საბჭოთა ლიტერატურის წინაშე იდგა.

თავის ყოველგვარი უკრაინის საბჭოთა მწიღებით არსებულ ისე მცირე მიწვევებით კომუნისტური. შორს, რუსულენოვანი საბჭოთა მწიღების აქტივობა ადგილს ატოვებს უკრაინის საბჭოთა პატრიოტების გვირგვინს უკრაინული და ყველაზე ძვირფასი გზისთვის. საბჭოთა ხალხების შთაბრძნებელ მოღვაწედ თამაშად შეიძლება ჩაითვალოს მაქსიმ ბრესკინი, მრავალი ათეული წიგნისა და მთელი რიგი სამღვაწეობის, ხალხის მიერ შესისხლიერებულ სიმღერების ავტორი.

ლუისის დიდი ოსტატბა და შესანიშნავი მთარგმნელი მაკოლა ზაგინი კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა სამშობლოს სადღესასწაულებს კმენის ბრწყინვალე დღესასწაულს და პოემებს, ანდერსონის უკრაინული ლიტერატურისა ბუშინისა და მაიაკოვსკის, რუსთაველისა და გურამიშვილის უკვდავი ნაწარმოების შესანიშნავი თარგმანით. ანდრეი მალომუს აბრამოვი, ლიონიდ ბერეჟინის იმეჩა, ვლადიმერ სოსნოვს, პლუტონ გორონის, მაკოლა ნანენისა, ალექსანდრე პილესკის, ივანე შერევის, იაროსლავ შპიტის და სხვათა სახელებით უკრაინული ფაქობადა და უკრაინის საბჭოთა მეთვალყურისა. საკმაოდ მნიშვნელოვანი მიღწევები აქვთ უკრაინის საბჭოთა იუმორისტებისა და საბარკოესკის, რომელთა შორის გამოირჩევიან ოსტაპ ვინსკი, სტეპან ოლივიჩი, სერგეი ვისკოვსკი, დიმიტრი ზელოვი. უკრაინის ნორჩი მწიღებლები იყნობენ უკრაინული მწიღების ნაბაღია ზამბალის, რომლის 50 წლისადაც ამ ცოტა ხნის წინათ აღწერა უკრაინის საზოგადოებრივ-პოეტ. ოქსანა ივანენკო, ოლგა დონჩიკო, ვ. კობილენკო, ვლადიმერ შპიტის, იური ზანაძის, მთავად ჩაილის, მარია ბრეჯავას, ავტობიოგრაფიის, ვასილი კობაჩენკის, პიოტრ პოპანისკის სახელებს.

ამ სიბი წლის წინათ, 1948 წლის დეკემბერში ჩატარდა საბჭოთა უკრაინის მწიღებაში II ყრილობა. ამ პერიოდში უკრაინის საბჭოთა ლიტერატურა განვითარდა ისეთი ნაწარმოებით, როგორცაა ვლ. გინარაის რომანი „დევანია“, რომელსაც ახსენებდა XX საუკუნის დასასრულს სულხორინი მუშების ბრძოლა ფიცილი ბერისის ბებრების, დეკლარაციული გამოცემის რაიონის უშულო კრძალვებით.

ს. სკლაროვის რომანი „გარბაგეტა“, რომელი თავაწინ გაავადგინებს კარბაგეტადაც. მწიღებლების მიერ თავის სოციალური და ნაციონალური განთავსების უშუალოდ წარმოებული გმირული ბრძოლის ხსენებები; ვანდი სობოვის რომანი „თეთრი ადია — სოციალისტური ლიბრის სურათები“ მებრძოლებზე; ვას. კურჩის რომანი „შავსელები“, რომელი წარმოადგენს ნაწიგნადა დიდი სამხედრო ომის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ეტაპი — სეპარატობის უშუალოდ და თავდადებული დაცვა 1941 წელს; იური სიმონის რომანი „განთავი ზღვაზე“, რომელიც დამოწყობელი სამოქალაქო ომის წლებში უკრაინული ხალხის ბრძოლა ინტერვენტებისა და სამშობლოს საზოგადოებრივი მოღვაწეობის უკრაინული ბერკეულის ნაციონალიზმის წინააღმდეგ; ნიკოლაი სტროგოუსის რომანი „მარტენა ნაიპოთა“ — საბჭოთა მუშათა კლასის შრომითი გმირობაზე სამხედრო ომის წლებში; მიხაილ სტალინის მოთხრობა „ჩრდეთის მუშა“ — განთავსებულს კარბაგეტის სოფლის ბედინერ თავიუვალ ბრძოლაზე; იური ზანაძის მოთხრობა „აზხუელი სოციალისტი“, რომელი წარმოადგენს მისი პოპულარული მოთხრობის „სოციალისტის ვიჭარის სახელმწიფოს ორგანიზაციაზე“; ოლგინ ნოსტრის მოთხრობა „მტკარობები“, რომელიც ახსენებს კავკასიისა და მისი მდებარეობის პატრიოტების იტაქციულ ბრძოლას პიტლერულ დამპყრობის წინააღმდეგ; აგრეთვე ანატოლი ნოსის, მიხაილ ჩაბინკის, ანატოლი სორდენის მოთხრობა „კრეკული ურესკისა უკრაინელმა პრპოკაისმა ბებრმა პანჩამ დასაბჭოვალე მომზადდა რომან „საბოროტებები“ მხრე კომია. ლეგენდა მწიღებელ პებრ კოტლინკაზე გამოიყვანა თავისი შესანიშნავი რომანის ავტორი კრესკო მესაძე უკანასკნელი ტომი უკრაინული საბჭოთა პროზის ერთ-ერთმა დამწებმა ანდრეი კოლოდის, მარინა დაბუკა თავისი სამღვაწეობის რომანის დატეხ გამარჯობა პოეტული ნაწილი. ავტორის გვიგერ სურათებში აგვისანებ დასაბულო ზრდასა უკრაინაში საბჭოთა სოციალისტების დამყარებლად; ნანკა როსი დასაბულო „ВІСНУВАННЯ“ შთაბრძნის რომანის ავტორისაღვის რადას მხრე წიგნის ბეჭდვა.

თავის რომანი წარმოადგენს მიღწევს აგრეთვე უკრაინის საბჭოთა პოეტებმა. აქ პირველ რიგში, უნდა დავახსენოთ მაკოლა ტრინას ანდრეი პოემა „გვინი ამიერკაინის ინდოლოში“, რომელიც დამოწყობელი ინდოლოში დასაბულო ხალხისა და საბჭოთა ხალხის უნაგარი ლახმარების ამაღეს; მაქსიმ ბრესკის ლექსების ორი ახალი წიგნი მდებარე ხალხთა მეგობრობისა და მშვიდობისათვის ბრძოლის კეთილშობილი თემებისათვის; მაკოლა ზაგინის ლექსები დიდი ციკლი ამანერის კომუნაში, რომელიც უძრავის რუსი და უკრაინული ხალხის საზარელი დავურებდ მეგობრობას; ანდრეი მალომუს ლექსთა კრებულს „სამღვაწეობები“ ზელდას, რომელიც დიდი სტალინისადმი მიძღვილი მთლიანი მწიღებელი საყვარელი უმ-

ღების; მაკოლა ნანენისა და წიგნი „ტრამალები“ გაიყვლებინათ — ბუნების გარდამქმნელისა და ბატონ-პატრონის — საბჭოთა ადამიანის განმარტების შესახებ; იასლავა შპიტის ციკლი „საბოროტებები“ — სახელმწიფო წყობისა და მწიღების შესახებ და სხვ.

თანამედროვე უკრაინული საბოროტების დამახასიათებელი ოცობაა დიდი ეპოქური ფორმისადგამა. აქ, მაკოლადა, მტკიცე აქტივობის დიდი გმირობაა სანი დიდი რომანი ლესკა — ივანე ნანენის მოთხრობა „ქალი მწიღებელი“, ზონის კალიბრის სახელი გამოცემა, ივანე გინარაისის „ღაბანის სიგელი“. ოლგა ახალი პატრიოტული მუშავეს ვლადიმერ სოსნოვ — დონისის შრომითი ლეგენდა-ლეოროზაზე და ლიონიდ ბერეჟინისა — მწიღებისათვის ბრძოლად.

უნდა აღინიშნოს უკრაინის საბჭოთა დრამატურის ჩამოყალიბება. უკანასკნელი თვითრეული სცენაში თანამედროვე უკრაინული დრამატურების მხოლოდ ორმა პიესამ მოიკლა ტრაგიკული ფენი სურათი — ესენია: იაკოპ ზამის პიესა „დენკარის პიესა“ და კრეკული დრამა, რომელიც უკრაინული დასახლებების დასახლებების მიერ დანერგული დეპორტაციის ადგილის სურათსა და გასული წლების აგვისანის დასახლებულადა, მტკირიკული კომედია, რომელიც მწიგნო დასყიდვის ციკლი უკრაინული იუაგვის სიყვითი ბუნებისა და დიდი დასახლებების დასახლებების გზებზე ავტობრება საზოგადოებრივი მკვლელობის ხორციელ ტრაგიკულად დასახლებული მწიღებლის მწიღების მიხარა. გაბანის პიესები „ქრისტიანული კლასი“ და „სეგურატივი განთავსება“ წარმოადგენს დიდი გმირ ტავტონ.

რამდენიმე სიტყვა უნდა ითქვას აგრეთვე ჩვენი რუსულენოვანი ახალ-გაზრდა ლიტერატურული ძალების ზრდის შესახებ. კიევისა და ლვივის, უფრო-აღისა და ჩრდეთის, ხარკოვისა და პოლტვის, სტალინისა და ვირონილოვ-გარდის, დნეპროპეტროვსკისა და ოდესის, მუშათა დანებება და მილიერის კოლ-ფერნიკობათა ათასობით ლიტერატურულ წრეებში და ახსენებ ლიტერატურული გაერთიანებების ორგანიზება ახალგაზრდა მწიღებელ, რომლებიც მოითხოვენ ჩვენგან, ლიტერატურული უკვე შესული მწიღებლისაგან მტკ დახმარებისა და გულის-სინიერ დახმარების.

რამდენიმე წინ წაწილა უკრაინის საბჭოთა კრიტიკის საქმეზე დასასრულს უახსენებდა უკრაინის ლიტერატურის კრესკის ორგანიზაციულ მუშაობა, გამოცემა და ლიონიდ ბერეჟინის ლიტერატურული კრიტიკული ნარკვევები, ზორის ზონის ლიტერატურული პირიკრიტიკა, ოსტებ კიცილოვის კონსულტები და ხასიათება, ნიკოლაი შპიტის ლიტერატურული კრიტიკული ნაწიგნები უკრაინული იდუგობისა და პატრიოტობისათვის, პიოტრ პოპანის უკრაინული წიგნი „დამოკავება“ და უკრაინის საბჭოთა პოეტთა, კიცილოვი მთარგმნელის წიგნი საბჭოთა კრესკის ელ-ტრატია მხრე კავშირის შესახებ. მუშენილა ლიტერატურული კრიტიკული ნარკვევების სიგნი საბჭოთა უკრაინის თანამედროვე მწიღების შესახებ, დიდი შრომები მიმდინარე უკრაინის ლიტერატურის კლასიკების შესახებ: ტანას შუგინის, ივანე ფრანკის, ლეონ უკრაინის, მიხაილ კოტლინკის, ოლგა კობილინისკის, ვასლ სტალინისა და სხვა, რომელთა შემოქმედება უკვე მთლიან მრავალწლოვანი საბჭოთა კულტურის კეთილშობილად გადაცემულ.

მუხის საბჭოთა ხალხების მეგობრობასა და კულტურული დახმარების დიდად უფროს ხელს მწიღებლის მუშაობა თარგმნაზე, რამაც საბჭოთა ტექნიკური კოლ-საღური გაქვანდა მოიპოვა. ბებრის რამ გაეცნა ამ მიზანთვლით უკრაინაში. წიგნი, მაკალოდა, უსსრ სახელმწიფო ლიტ. გამომცემლობა უფრებს ა. ბუგინის ნაწარმოებთა ოთხთომლებს. თარგმნი მწიღებელთა უკრაინის საკუთესო მწიღების მხრე. ასევე იგნება მაღალკვალიფიციურ მთარგმნელის მიერ ნაათრგმნელ მ. გორის ნაწარმოებთა თექვსმეტტომული. ა. მაიაკოვსკის ნაწარმოებთა სამ-ტომული. დ. ტოლსტოის ომი და მშვიდობა, უკანასკნელი წლებში თარგმნა მომხე ხალხთა ლიტერატურის კლასიკების. — მათ შორის არის ნიკოზის, ო. თუ-მანინის, მ. პოპოვის, ი. ჩაილის, ი. კუბასის, სულგინის სტაქსის, ვაშლილის და მრავალ სხვათა ნაწარმოებები. ქართველ ლიტერატურის სულგოვს ნაწარ-მოებები ცნობილი უკრაინული მწიღებელთაგან უკრაინის პოეტებისა და პროზა-კისების დიდი ოსტატობის მწიღებელი თარგმანია. მიკოლა ზაგინის ავტობი-კისებისა და თარგმანის ბრწყინვალე არის გამოცემული შოთა რუსთაველის პოემა „ფეფესისტკიანათა“ და გურამიშვილის „დვითობათა“, ითარგმნა ქართველი კლასიკის ავსრ უკრაინის ჩრდელ ნაწიგნები, აგრეთვე თანამედროვე გამოჩე-ნილი ქართველი მწიღებლის ვიციკო ლიონისი, სიმონ ჩიქინასი, სანდრო ზან-ნიშვილის რჩეულ ნაწარმოებთა კრებულები, გამოცემულია ლეონ ლიონის რომანი „გაგული ზიკა“. უკრაინული მთავრობათა დიდი სყვარელი სახელები ი. გური-შვილის, ალიო მიხილენკის (ვაშლიშვილი), ი. აბაშიძის, გრ. აბაშიძის, კ. კა-ლამის, კ. ლორთქიფანიძის და სხვათა ნაწარმოებები, რომელთა თარგმანი მწიღე-ლუბელია მ. პაპინის, პ. ბიტინას, მ. როსლის და სხვა უკრაინული პოეტების მხრე, უკრაინის თვითრეული წარმომადგენელი იდუგება შალვა დადიანის პიესა „ნაბერ-სელები“.

დიდი რუსული ლიტერატურისა და ჩვენი საშობლოს ცველა ხალხთა მხრე ლიტერატურის განვითარების გაზიარების, საბჭოთა ხალხების ელენური-სტალინური მეგობრობის განტკიცების უკრაინის საბჭოთა ლიტერატურა მწიღებლისთვის ითვს ვალს ხალხის წინაშე, სახელმწიფოსა და მშობლიური კომუნისტური პარტიის წინაშე. მუშენის ახალ მაღალხარისხიან ნაწარმოებებს შესანიშნავ საბჭოთა ად-ამინებზე — კომუნისტის მწიღებელსაზე.

1951

როგორ მივიწოდებთ

გერმანული

„სასმელების მთავრად ვარ
დენის“ ლედს, უტის და რჩის
ბილდოვანე მთავრად
მთროვანე ლედისა.

გემოცა მაქც, ფერიცა მაქც.
გთხოვთ ორივე გამოსწავლო,
თვარა ასე რად მინდობათ
მისციდით და გადხიზნათო.”

უაღბლო სასმელების წარმოებამ განსაკუთრებულ განვითარებას მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლების დროს მიაღწია. ამას დიდად შეუწყო ხელი საქართველოში ციტრუსოვანი კულტურების გაშენებამ.

კვილასოვის ცნობილია, რომ ხილი აუცილებელი საკვები პროდუქტია ადამიანისათვის. მასში უხვად არის ჯანმრთელობისათვის საჭირო ვიტამინები. მაგრამ ხილი სეზონურიცაა; შემოდგომის მიწურულიდან შუა გაზაფხულამდე მწიფე და საღი ხილი ასე თუ ისე იშვიათობას წარმოადგენს. უაღვიძრო სასმელების სასუფლებელი კი მოსახლეობას მიეღწეოდა წლის განმავლობაში შეუძლია მიიღოს საჭირო ვიტამინები. სწორედ ამ გარემოებას მიჰყვება ურადლებმა საბჭოთა ხელისუფლებამ და ყველგან შეუწყო ხელი ქართული ლიმონადის შექმნას.

ახლა სულ სხვა პირობებში მუშაობენ მთროვანე და მიხილე ლადები. მართო საქართველოში იხინი ლიმონადის 50-მდე ქარხანას ხელმძღვანელობენ. მიხილები მიღწეული არ გამოყოფილებიან, ამჟამად ლიმონადის ახალი მარკის დამზადებაც მუშაობენ.

თბილისის უაღვიძრო სასმელების ქარხანაში ყველგან მთროვანე ლადებთან, როგორც პრაქტიკან-ტექნოლოგები, იმ გამოცდილი სპეციალისტები. ცნობიან სახელგანთქული სირფებისა და ლიმონადის დამზადების ტექნოლოგიას, სპეციალისტები კი კონსულტაციის იღებენ მთროვანე და მიხილე ლადებთან.

სტუმარ ტელეო თბილისში, მოსკოვში, ლენინგრადშიც და ამ ქალაქების ქუჩებში თუ მთროვანე დანასახი მხოლოდ ერთადერთ რაგს, ეს რაგ წყლის გამოვლელ კოსტებთან, ამ დანასახთან წნდება და გვიან საღამომდე არ წყდება. ზაფხულის დღეებში ყველა ეტანება ლადის წყალს, რომელიც გემრიელიც არის, მარგებელიც და გამაგრებელიც.

მ. ბარიშნიძე

თბილისის უაღვიძრო სასმელების ქარხანის ლაბორატორიაში.

სასმელების მთროვა

თბილისში ხშირად გაივინებთ ერთ უცნაურ „მისმაროს“ — მიმივივინო ლედისთან — ეუწენებს ტაქის შოფერს და ის მამივივი მიხედება, რომ იაულისსება ლედის წყლების მაღალი რუსთაველის პრისექტუ.

ეს ის წყალია, რომელმაც საბჭოთა კავშირის მოსახლეობაში ისეთივე სახელი და მოწონება დაიმსახურა, როგორც ქართულმა ჩამო და ქართულმა ლიმონადს. ეს ის წყალია, რომელმაც ზაფხულის ცხელ დღეებში სიამოვნებით სვამენ აბისა და ლეოვის მშრომლები, მოსკოვისა და აშხაბადის მოსახლეობა...

ასეო პოპულარობა ადიდად როდი მოიპოვეს ძებნა მთროვანე და მიხილე ლადებთან.

უაღვიძრო წყლების წარმოება საქართველოში გახული საუკუნის 70-80-იან წლებში დაიწყო. მისი ორგანიზატორები უცხოური ფირმების აგენტები იყვნენ. რადივი ერისთავის ერთ-ერთ ვოდედლში აღწერილია ლეაზი ბალი, რომელშიც „ჩამო დეკარ ლემენი“ და ხალხს „ღვივის მავთრ წყალს სიავაზის, მუშუნას“ მავრამ ეს „მუშუნა წყალი“ სინთურ ესენციებისაგან იყო შეზავებული. ხილის წვენზე დაყენებული სასმელები კი მანინ იშვიათობას წარმოადგენდა და მხოლოდ პრაღილეგორ ფენებისათვის იყო მისაწვდომი. უცხოეთში შექმნილი რიცხვები განპირობებული იყო ჩრდილოეთის ქვეყნებში ხილის იშვიათობით, ხოლო კერძო მესაკუთრებს ზეპირად გადმოქონდათ რეცეპტურა სამრეთის ქალაქებში. საქართველოში კი ხილი უხვად არის სწორედ ამ გარემოებას მიუხედავად მთროვანე ლადივი იმ დასკვნად, რომ უაღვიძრო სასმელები ხილის წმინდა წვენზე დემზადებინა. ლადის წყლებმა ერბაშიად გაით-

ქვეს სახელი. ჯერ საქართველოში, მერ კი მთელ რუსეთში. ხალხი მართლაც წყალევი სვამდა ლადის გემრიელსა და იაუ ლიმონადს. თბილისში მყოფი ორანული ვაჭრები, ლედის სასმელებს, როგორც განსაკუთრებულ სატყარს, ორანის შას უგზავნიდნენ „ფეშქაშს“. სხვათა კრიტიკევიც ლიმონადის სხვა ქარხნების მეხატორნიევიც ყიფილიდნენ ლედის სასმელებს. ამიტომ შემისვევიო არ იყო აკაცი წერვალია ერთ-ერთი ექსპონატ, რომელიც მან „ღვივების სასმელს“ მიუძღვნა;

ქალაქის ქუჩებსა და პარკებში გახშირდა გამაგრებული სასმელები ითვებურ „მთროვანი“ კოსტები.

ესკიზო-გენერატორი.
ფორმებში ჩამომხმელი ნ. ბუჟაე

ფურცელი. თურქი ახი

თბილისის მამონიანი ბა. ჩიქოვანი

ივლისი და აგვისტო ყველაზე უფრო ცხელი თვეებია თბილისში. ქალაქში ბევრი რამ გაკეთდა და კეთდება თბილისის ცხელი ჰაერის შესანელებლად. ქუჩები, მოედნები სულ უფრო მეტი მწვანეთი იმისება, ქალაქის ირგვლივ მთები შექონილია ნაჭის, კაკლის, აკაციის, ჭადრის ხეებითა და ხეხილით. თბილისელები უკვე გრძნობენ თბილისის „ზღვის“ გავლენას ქალაქის პავზე.

— არა, წელს ქალაქში ისე არ ცხელა, როგორც შარშან და შარშანწინ ცხელიდა, — დაბეჯითებით ამბობენ თბილისელები.

დიდი მნიშვნელობა აქვს მოსახლეობისათვის განსაკუთრებით ზაფხულის ცხელ დღეებში საკვები პროდუქტების ისე შენახვას, რომ მათ არ დაკარგონ თავისი მაღალი თვისება.

თბილისში 1935 წლიდან მუშაობს მაცივარკომბინატი. აქ ინახება ის პროდუქტები, რომლებზეც მალე უშუღდება.

მაცივარს აქვს ძლიერი საკომპრესორო საამქრო. საამქროში სიცივის გამომუშავებელი შიდი მანქანა დგას. ამ მანქანების მიერ გამომუშავებული სიცივე მიღობით მიდის პროდუქტის შესანახ საწოლებში. სხვადასხვა საქონელს სხვადასხვა ტემპერატურის სიცივე შირდება, ამიტომ მაცივარში შრავალი საწოლია განლაგებული. აქ ინახება ხორცი, რძის ნაწარმი, კვერცი, თევზი, ხილი და სხვ.

მაცივარკომბინატში ყველაზე დიდი საამქრო ნაყინის დამამზადებელი საამქროა. საამქროში გვევით დღეში ხუთი ტონა ნაყინი უნდა გაკეთდეს, მაგრამ საამქროს მუშების ბ. ბურჯუგულაშვილის, ე. კარცკიასის, ე. კახინის და საამქროს უფროსის ქეთო ზარდაშვილის და სხვათა ენერგიული მუშაობით საამქრო დღეში თორმეტ სხვადასხვა სახეობის ნაყინს რვა ტონა ნაყინს ამზადებს და მაცივარკომბინატი მანაც ვერ აკმაყოფილებს ქალაქის მოთხოვნილებას.

მაცივარში სავაჭრო ორგანიზაციისათვის და რესტორნებისათვის მზადდება ყინული. გაივლის რამდენიმე წელიწადი და ყინული აღარ იქნება სპეციოზი, სარატოვის და მოსკოვის ქარხნები ისეთი დიდი რაოდენობით ამზადებენ დიდ და პატარა მაცივრებს, რომ

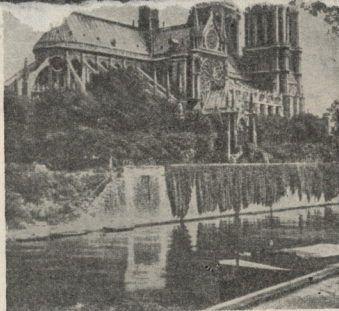
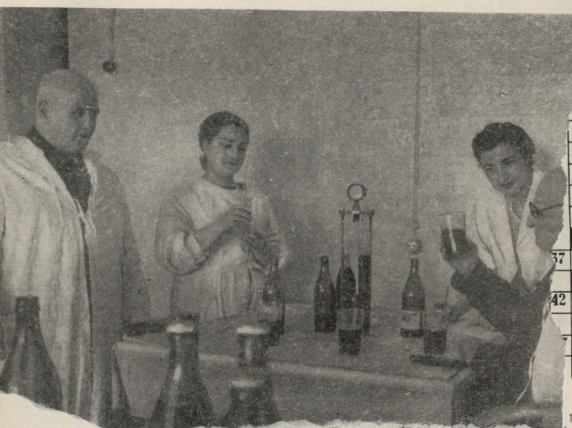
დღილი დღე სულ უფრო ნაკლები მოთხოვნილება ყინულზე. უახლეს დროში ყველა რესტორანს და სასადილოს, ყველა გასტრონომიოს და ხილის მაღაზიას ეწყება თავისი მაცივარი. დიდი რაოდენობით მზადდება საოჯახო მაცივრებიც.

თბილისის მაცივარკომბინატში დიდი მშენებლობა ახლა განადგურდა, ერთნახევარჯერ დიდდება მაცივარი. მშენებლობას ხელმძღვანელებს გამოყვანილი ინჟინერი წერიანაა. მშენებლობა 1954 წლის პოლის დამთავრდება.

დუდაქალაქში ცხელია. თბილისელები შიგურებიან სტალინისა და კომკავშირის მოთხვენ. აქ მუდამ ჰქრის კოჯრის ნიავი და საგრძობლადაც გრილია. ფოტოზე: აგვისტოს ცხელ დღეს კომკავშირის მოაზ.

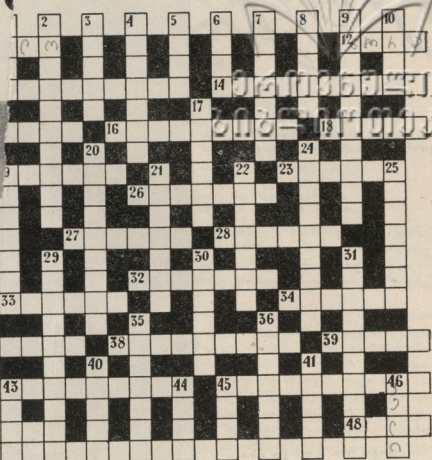

„უკრემოვი“ შაპარი

პარიზის ღვინისმშობლის ტაძარი ნოტრ-დამ დე პარი — საფრანგეთის ერთ-ერთი უძველესი არქიტექტურული ძეგლია. მისი შენობა რომაელების განაგებულა. მისი გრძილი დაბლა და დამაგრებული იქნა 1363 წელს. ძველი ტაძარი მარჯვნივ ისტორიული მოედნის მომხრეა; თავის ნაწარმოებში იგი უკვდავყო ვიქტორ მუჟონ და მსოფლიო ლიტერატურის სხვა კლასიკოსებმა. შენობის პრინციპული არქიტექტურის სამართლიანად მაკუთხა ფორმა ხელს, მაკუთხის თავისი ხორცის ერთ-ერთი საუკეთესო ქმნილებითა. ამჟამად განთქმული ტაძარი, ისევე როგორც საფრანგეთის სხვა ძველი შენობები, „აუკუნის“ ნიშნად წყლებს ტაძრის ქვეშის ფორმებში თან შეაქვს მინერალური წყლების დანადგარი და მგვარტლით დაფარული ფორები უკან გამოხსნული ღვინის უკვდავნი მარილებს. ნიჭის აორთქლება ადარ წარმოებს. ქვეშა შესწავლეს სტრუქტურა, მათში მრავალფეროვანი მარილები მტკნარად დაგვი სჩვენებს შენობის კედლებს, ცნობილი ქიმიკები და სხვა სკულპტურული სამუშაოები მტკნარად ფიქტება. ისტორიული შენობის გადაჩენება შეიძლება მხოლოდ სერიოზული კონსტრუქციის საშუალებით ჩატარდეს.

პროგრესული პარტისა და საზოგადოებრიობის გადღვნი საფრანგეთის თანხა ტაძრის გასარბობებულად, მაგრამ ამ თანხი ძვილს შეუცუტეს კოლექტი და ისევე ნაწილობრივ, ამატებ არ არის გასაკვირი რომ ამ ისტორიული ძეგლის ბედი კვლავ და კვლავ აღიღვებს ფრანგ ხალხს. (ფრანული „პარაზ სუბა“ № 5, 1953).

პარიზონტალურად:

11. წინის ერთეული. 12. 3. აბსტის დარბა. 13. სამკურნალო წყალი. 14. დამარბა. 15. ხიდის ნაწილი. 16. ფილოლოგიური მეცნიერების დარგი. 18. პიმენისის პიუმის გმირი. 19. გ. წერეთლის რომანის გმირი. 23. სადავრო დასავლელი ქართველი. 26. ლ. ტოლსტოის საბავშვო მოთხრობა. 27. დაეცემა. 28. სარკვევების ერთ-ერთი ნაკონალობის წარმომადგენელი. 32. ფილტვის ბუშტუკები. 33. კურორტი საქართველოში. 34. შიშვი აფრეკაში. 37. ქალაქი იაბრანოში. 38. საშუალო ჰედაგეტის ფუტელებული ცალი. 39. სასულფური აზიაში. 42. საშუალო სასულფურის გამორჩეული მოიღვაწე. 45. წყლის ცხენია — უზარმაზარი ცხოველი. 47. ფრინველი. 48. არჩივოვანი.

ვერტიკალურად:

1. ინგლისელი უტოპისტი. 2. უდიდესი მიწყვავა. 3. სახელმწიფო ახლო აზიში საეკონომი. 4. ქართველი მწერალი. 5. ცნობილი. 6. ფრანგი კომპოზიტორი. 7. ხისი ბუშტი. 8. მუსიკალური ტერმინი. 9. კონტინენტი. 10. პიდორტევიტორი ნაგებობა. 17. გელხია აჯანყების მეთაური რუსეთში. 19. ფიზიკური მცენება. 20. მასუმიტკური მრედი. 21. ხეობა საქართველოში. 22. ზოსტრელი. 24. გეოგრაფიული ცნება. 25. სახელმწიფო აზიაში. 29. მეცნიერების დარგი. 30. სახეობა მონღოლთა. 31. კოზმოლოგი შექმნის დარგი. 32. მცენებელი. 36. კამათი. 40. მცენებრ დასავლი საქართველოში. 41. მუსიკალური ნაწარმები. 43. ოლტი გერმანიაში. 44. ფილტვორეზების საზოგადოებრივი. 45. გეოგრაფული ცნება. 46. პატარა მიწდარი.

შერნალ „დროსი“ № 7-ში მოთავსებული კრძალვების

პარიზონტალურად:

4. ურბა. 6. სიონი. 8. თოჯი. 9. ბიტილი. 11. ირა. 13. ჰასიკური. 18. ტალი. 19. იფი. 20. ილბარი. 22. იამბი. 23. იატილა. 24. ანისი. 26. არკანი. 27. არი. 28. ხა. 30. ალიბოი. 32. ალილი. 34. დემიბი. 36. იბისი. 40. ჰარა. 41. ბიონი. 42. ილხანი. 43. ხუ. 44. ახი. 47. დლი. 50. ლუკანი. 51. ხა. 53. ბიტი. 54. იფი. 56. ილი. 57. ცუტხ. 58. ზეხი. 64. ბუტტი. 64. ირბალი. 65. ლუკა. 66. ატილა. 67. ი. 72. ადიდი. 78. ახიტი. 78. ატილა. 75. ახი. 76. ოლა. 77. არილი. 78. არილი. 80. იფი.

ვერტიკალურად:

1. შიშვი. 2. ბლიტი. 3. დანი. 4. ხსი. 5. აიხი. 6. სხა. 7. იხი. 8. ხალი. 10. იფი. 12. ალი. 13. ჰაბა. 14. აბლილი. 16. ია. 16. ოლი. 17. ალილი. 20. იფი. 21. იბი. 22. ახი. 23. ახი. 24. საშვი. 29. არა. 31. ხარბი. 38. ალი. 39. დლი. 35. იხი. 37. იხი. 38. ბიტი. 39. ადიდი. 40. იფი. 41. ირბალი. 47. იბი. 48. ადიდი. 49. იფი. 51. ბუტი. 52. ადიდი. 53. ხა. 54. ირბი. 57. ცუტხა. 58. ოლი. 59. ოლი. 60. ორბი. 61. ახი. 62. იფი. 68. ოლი. 69. ბრალი. 70. ოლი. 71. ია. 75. ახი. 76. ახი.

გარკეპანის პირველ გვერდზე გვარა. საბარტორული უფრანია. ვერდი ფილი. რაზმისა. მეოთხე გვერდზე: ბორჯომის ხეობაში. ფოტოგრაფი. რაზმისა.

რედაქტორი — გრ. ანაშიძე | სარედაქციო კოლეგია: შ. ბუაჩიძე, შ. გვინაძე (პ/მე. მდიანი), ი. გვიგინიშვილი, დ. დოლიძე, მ. სააკაშვილი, ი. ციციშვილი, ვ. კეიხიძე, უ. ჯავახიძე.

ნომერი გაფორმა ალ. ხანქელიძემ

რედაქციის მისამართი: თბილისი, პუბლიციის პრ. № 91. ტელ. 3-95-38 | გარკეპანი და ჩანართი გვერდები დაბეჭდილია ფოტოტიპოგრაფიაში. მ. ზღვინაძის დასაბეჭდავად 12/VIII-53 წ. გამოცემა. № 114 | ფასი 3 მან. ნაბეჭდი ფურც. 3/4 ტირაჟი — 15.000. შედგენის № 511. უფ. 04489

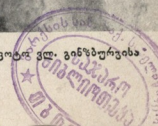

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

სამგორი. სოფ. მარტყოფის სტალინის სახელობის კოლმეურნობაში.
კოლმეურნე ზ. ზინდრიშვილი წყალს უშვებს საკლამერნეო არხით

ფოტო ვლ. ვინზაურისა

ფანის 3 მან.

1პ. 17/446.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

